

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA ZELENINA

PROSINEC
2013

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ZDROJE INFORMACÍ, ZPRACOVATELÉ PODKLADŮ:

Český statistický úřad, Praha
Generální ředitelství cel, Praha
Ministerstvo financí, Praha
Ministerstvo zemědělství, Praha
Státní zemědělský intervenční fond, Praha
Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Brno
Zelinařská unie Čech a Moravy, Olomouc
Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha
Rynek owoców a warzyw, Polsko
Situačná a výhľadová správa, VÚEPP Bratislava
FOODNEWS, London, UK, 2013

Vydává Ministerstvo zemědělství
Odbor rostlinných komodit MZe

Autorka:
Bc. Irena Buchtová, MZe

Ředitelka odboru rostlinných komodit:
Ing. Eva Divišová, MZe

*Autorka touto cestou děkuje za spolupráci všem uvedeným organizacím
a jejich odborným pracovníkům.*

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz
ISBN 978-80-7434-130-4, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003
Tisk a distribuce: Reprotisk s.r.o., Šumperk, www.reprotisk.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
ZELENINA

LISTOPAD
2013

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a opatření EU u komodity zelenina	5
Evropský trh	32
Pěstování zeleniny v ČR	36
Integrovaná produkce zeleniny v ČR	45
Skladovací kapacity v zelinářství ČR	46
Zpracovatelský průmysl v ČR	47
Spotřeba zeleniny v ČR	54
Cenový vývoj zeleniny v ČR	56
Zahraniční obchod se zeleninou v ČR	58
Přehledy o užití zeleniny	61
Přílohy	62
č. 1 - Přehledy zahraničního obchodu ČR se zpracovanou zeleninou	62
č. 2 - Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR	67

ÚVOD

Předkládaná zpráva navazuje na Situační a výhledovou zprávu „Zelenina“, která byla vydaná v prosinci roku 2012. Cílem této Situační a výhledové zprávy je informovat o situaci v zeleninářském sektoru, dále o změnách a základních pravidlech, týkajících se společné organizace trhu u komodity zelenina. Použité informace jsou zpracovány podle dostupných informací k měsíci říjnu 2013, není-li uvedeno jinak.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici v budově Ministerstva zemědělství, na internetové adrese: <http://www.eagri.cz/>, navigace – zemědělství, rostlinné komodity, ovoce a zelenina, situační a výhledové zprávy.

SOUHRN

V posledních letech rozměry počasí přinášejí pěstitelům zeleniny nejen v ČR, ale i v ostatních evropských zemích značné problémy. **V roce 2012** v důsledku brzkého nástupu jara byly založeny první porosty raných druhů zeleniny již v polovině března, avšak některé z nich byly v dubnu a květnu poškozeny přízemními mrazíky, např. rané výsevy mrkve, petržele a výsadby košťálovin, na Moravě byly zničeny porosty okurek, tykví a paprik. Klimatické podmínky posledních let ukazují, že významným stabilizačním faktorem v zemědělství jsou závlahy. Sucho, které panovalo na jaře v roce 2012, postihlo především pěstitele na severní a jižní Moravě. Vybudované závlahové systémy nebyly dostačující ke krytí vláhového deficitu, proto zde došlo ke snížení výnosů vlivem stresu ze sucha a některé porosty musely být dokonce zaorány. Ve druhé polovině května způsobil silný přivalový déšť zatopení a zničení části zeleninových porostů především na Přerovsku. Ve druhé polovině srpna postihlo některé pěstitele na Litoměřicku ničivé krupobití, kdy byly na mnoha místech zničeny porosty kvěťáku, zelí, kapusty a celeru. Krupobití zasáhlo také pěstitele v okolí Prostějova.

Výměra pěstebních ploch zeleniny byla v roce 2012 historicky nejnižší a dosahovala 12 571 ha, tj. 11% meziroční pokles. K největšímu procentuálnímu snížení plochy došlo u celeru a kapusty, zvýšila se pouze výměra česneku. Podle údajů ČSÚ klesla meziročně produkce zeleniny o 16 % na 232,9 tis. t. Ke snížení sklizni došlo u všech sledovaných druhů zeleniny, nejvíce u ředkviček, kapusty, cibule, celeru a kvěťáku.

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců zeleniny (CZV) v roce 2012 se po prudkém poklesu v předchozím roce zvýšily o 12 %. Největší nárůst CZV nastal u rajčat, kapusty, česneku, hlávkového zelí bílého, kvěťáku a listových salátů. Spotřebitelské ceny v porovnání s rokem 2011 klesly nejvýrazněji u celeru, hlávkového zelí bílého, cibule a česneku. Naproti tomu výrazně vzrostla spotřebitelská cena rajčat, salátových okurek, brokolice a paprik.

U nákupu zeleniny pro zpracovatelský průmysl z tuzemska i ze zahraničí došlo v roce 2012 k meziročnímu poklesu na celkových 93,4 tis. t (tj. -8,6 %), a to především u tuzemské zeleniny. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska představoval, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkového zelí bílého, rajčat, mrkve a okurek nakládaček. Z údajů zjištěných při statistickém zjišťování vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se v roce 2012 oproti roku 2011 zvýšila o 6 % na 147,6 tis. t. Z celkové výroby činila největší podíl výroba sterilované zeleniny a výroba kečupů.

Rok 2013 byl z hlediska vývoje počasí velice různorodý s výraznými rozdíly v rámci jednotlivých pěstebních oblastí. Z důvodu nízkých teplot a vydatných dešťových srážek v jarním období se výsadba zeleniny zpozdila většinou až na začátek dubna. Od té doby probíhala vegetace bez problémů až do začátku června, kdy byli pěstitelé v Čechách zasaženi ničivou povodní. Velká voda zatopila a zcela zničila úrodu zeleniny na 982 ha. Na konci června došlo k razantnímu zvýšení teplot, které v červenci dosahovaly teplotních rekordů (37° – 39° C). Dlouhotrvající sucho spolu s vysokými teplotami se na porostech zeleniny negativně projevilo. Výpar v důsledku veder byl tak vysoký, že ani závlahy nestačily dodávat rostlinám potřebné množství vody. Vysazovaná zelenina se špatně ujímala, porosty stagnovaly v růstu.

V roce 2012 se dovoz čerstvé zeleniny v porovnání s rokem předchozím snížil o 6 % na 534,1 tis. t,

hodnota dovezené zeleniny se zvýšila o 3 % na 8,5 mld. Kč. Ze zemí EU pocházelo 485,6 tis. t čerstvé zeleniny, což představovalo téměř 91% podíl z celkového objemu dovezené zeleniny do ČR. Nejvíce zeleniny pocházelo tradičně z Nizozemska (96,9 tis. t), Španělska (94,8 tis. t), Německa (72,4 tis. t), Polska (68,9 tis. t) a Itálie (48,8 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2012 meziročně mírně vzrostl na 92,8 tis. t, přičemž do zemí EU směřovalo 92,4 tis. t zeleniny. Největší objemy zeleniny byly určeny na trhy Slovenska (66,7 tis. t), dále Německa (9,0 tis. t), Polska (3,9 tis. t), Rakouska (3,2 tis. t) a Rumunska (2,6 tis. t).

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou je stále vysoce pasivní. Zatímco se úhrnné pasivum v roce 2011 v porovnání s předchozím rokem výrazně snížilo, v roce 2012 došlo k opětovnému navýšení o 4 % na 6,9 mld. Kč.

ZÁSAHY STÁTU A OPATŘENÍ EU U KOMODITY ZELENINA

Do této kapitoly je zahrnuto:

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU
2. Vnější obchodní politika EU
3. Daňová politika
4. Dotační politika
5. Významné změny a právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny od roku 2008
 - 5.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny
 - 5.2. Projekt „Ovoce do škol“
 - 5.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny
6. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT
7. Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě zelenina
8. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

I. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí ES, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz).

Systém Intrastat je povinný pro všechny členské státy EU, není však jednotný v oblasti sběru prvotních údajů (např. ve formě výkazu, v organizačním zabezpečení, v rozlišení obchodních transakcí, ve sběru některých údajů a způsobu jejich vykazování, ve výši prahů pro vykazování apod.). Povinnost vykazovat data pro Intrastat v ČR může vzniknout jen osobám (právníckým i fyzickým) registrovaným nebo identifikovaným v ČR k DPH, tj. osobám, kterým finanční úřad přidělil DIČ. Zpravodajskými jednotkami se mohou stát i osoby, které jsou registrované k DPH současně v ČR i v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu, nebo i zahraniční osoby s daňovou povinností k DPH v ČR, pokud se registrovaly k DPH a DIČ jim přidělil Finanční úřad pro Prahu I. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad pro hlavní město Prahu, Washingtonova I I, Praha I.

Práh pro vykazování je limit hodnoty odeslaného nebo přijatého zboží a činí 8 mil. Kč fakturované hodnoty **zboží odeslaného** do jiného členského státu EU i **přijatého** z jiné členské země EU. Dále je pro zpravodajskou jednotku **povinné uvádění údajů o vlastní hmotnosti zboží** do výkazů Intrastat i pro ty podpoložky kombinované nomenklatury, kterým je v celním sazebníku přiřazen kód doplňkové měrné jednotky.

Základní nařízení Evropské unie

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91, ve znění nařízení EP a ER (ES) č. 222/2009,
- b) Nařízení Komise (ES) č. 1982/2004, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES)

č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Komise (ES) č. 1901/2000 a (EHS) č. 3590/92, ve znění pozdějších předpisů (NK (ES) č. 1915/2005, 91/2010 a 96/2010),

- c) Nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992, kterým se vydává celní kodex Společenství,
- d) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex),
- e) Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů,
- f) Nařízení Komise (EU) č. 1106/2012, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 471/2009, o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi, pokud jde o aktualizaci klasifikace zemí a území,
- g) Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství, v platném znění,
- h) Směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem

- Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 201/2005 Sb., o statistice vyváženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi ČR a ostatními členskými státy ES, ve znění vyhlášky č. 563/2006 Sb., 393/2008 Sb. a 317/2010 Sb.,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky,
- Vyhláška č. 285/2012 Sb., o územních pracovištích celních úřadů, která se nenacházejí v jejich sídlech.
-

2. Vnější obchodní politika EU

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník. Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. **TARIC** (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s Nařízením Komise EHS č. 2658/87), elektronická podoba na adrese: http://ec.europa.eu/taxation_customs nebo na adrese www.celnisprava.cz/cz/aplikace a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, tzn. se členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

Další významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je oblast Středomoří EUROMED (Maroko, Palestinská území, Tunisko, Jordánsko, Libanon, Egypt, Alžírsko, Izrael, Sýrie).

Neméně důležitá z hlediska zemědělských komodit je dohoda o spolupráci se skupinou afrických, karibských a tichomořských rozvojových zemí (**ACP**). Významné jsou rovněž preferenční dohody s Tureckem, Izraelem, dále dohody s Čínou, Chile, Makedonií, Mexikem a Mongolskem.

S vyspělými mimoevropskými zeměmi, jako je Austrálie, Kanada, Japonsko, Korejská republika, Hongkong, Tchaj-wan, Nový Zéland, Singapur a USA, probíhá obchod EU na základě smluvních celních sazeb. Na některé vybrané zemědělské výrobky existují komoditní preferenční ujednání.

Pro úplnost je třeba zmínit, že za stanovených podmínek je možné partnerům poskytnout **jednostranné (autonomní) preference**, obvykle v podobě snížení, resp. odstranění celních sazeb. EU této možnosti využívá ve vztahu vůči rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím podle Všeobecného systému preferencí zemím západního Balkánu, zemím Východního Partnerství, 20 zámořským zemím a územím, s nimiž mají Dánsko, Francie, Velká Británie a Nizozemsko zvláštní vztahy.

Druhy zeleniny, na které se při dovozu ze třetích zemí do EU vztahují předepsané vstupní ceny – rok 2013

Pravidla pro uplatňování vstupní ceny pro ovoce a zeleninu jsou stanovena v nařízení Komise (ES) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů

Kód KN	Popis	Vstupní cena v €/100 kg	Celní sazba smluvní v %
0702 00 00	Rajčata čerstvá, chlazená		
	1.1.-31.3.	84,6	8,8*
	1.4.-30.4.	112,6	8,8*
	1.5.-14.5.	72,6	8,8*
	15.5.-31.5.	72,6	14,4*
	1.6.-30.9.	52,6	14,4*
	1.10.-31.10.	62,6	14,4*
	1.11.-20.12. 21.12.-31.12.	62,6 67,6	8,8* 8,8*
0707 00 05	Okurky salátové čerstvé, chlazené		
	1.1.-konec února	67,5	12,8*
	1.3.-30.4.	110,5	12,8*
	1.5.-15.5. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	48,1	12,8*
	16.5.-30.9. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	48,1	16,0
	1.10.-31.10. – ke zpracování ¹⁾ a ostatní	68,3	16,0
	1.11.-10.11. 11.11.-31.12.	68,3 60,5	12,8* 12,8*
0709 93 10	Cukety		
	1.1.-31.1.	48,8	12,8
	1.2.-31.3.	41,3	12,8
	1.4.-31.5.	69,2	12,8
	1.6.-31.7.	41,3	12,8
	1.8.-31.12.	48,8	12,8
0709 91 00	Artyčoky		
	1.1.-31.5.	82,6	10,4
	1.6.-30.6.	65,4	10,4
	1.7.-31.10.	--	10,4
	1.11.-31.12.	94,3	10,4

Pramen: Nařízení Komise (EU) č. 927/2012, příloha 2

Poznámka: * celní kvóta WTO, 1) zařazení do této podpoložky podléhá podmínkám dle NK (EHS) č. 2454/93, ve znění pozdějších předpisů (viz čl. 291 až 300)

Přehled celních kvót WTO při dovozu zeleniny do zemí EU

Kód KN	Popis	Výše kvóty	Celní sazba	Ostatní podmínky
0702 00 00	Rajčata	472 t	12 %	
0703 20 00	Česnek	58 870 t	9,6 %	Rozdělení mezi dodavatelské země: - Argentina 19 147 t - Čína 33 700 t - ostatní země 6 023 t
0706 10 00	Mrkev, vodnice a tuřín	1 244 t	7 %	
0707 00 05	Okurky salátové od 1.11. – 15.5.	1 134 t	Valorické clo sníženo na 2,5 %	
0709 60 10	Sladká paprika	500 t	1,5 %	
0712 20 00	Sušená cibule	12 000 t	10 %	
0711 51 00 2003 10 20 2003 10 30	Houby rodu Agaricus -prozatímně konzervované -připravené nebo konzervované	28 780 t	12 % 23 %	Množství vyjádřeno v odkapané hmotnosti.
0711 51 00 2003 10 20 2003 10 30	Houby rodu Agaricus -prozatímně konzervované -připravené nebo konzervované	5 200 t	12 % 23 %	Přiděleno Číně Množství vyjádřeno v odkapané hmotnosti.
0714 10 91 0714 10 98	Maniokové kořeny	5 500 000 t	6 %	V mezích max. množství 21 mil. t pro každé čtyřleté období. Přiděleno Thajsku jako dodavatelské zemi.
0714 10 91 0714 10 98 0714 30 10 0714 30 90 0714 40 10 0714 40 90 0714 50 10 0714 50 90 0714 90 11 0714 90 19	Maniokové kořeny Jam Kolokázie Xanthosoma Marantové, salepové apod. kořeny a hlízy s vysokým obsahem škrobu	1 352 590 t	6 %	Rozdělení mezi dodavatelské země: - Indonésie 825 000 t - ost. země GATT 145 590 t s výjimkou Thajska, Číny a Indonésie - Čína 350 000 t - ost. země, nečleny GATT 32 000 t* * z toho 2 000 t je vyhrazeno pro dovoz produktů kódů KN 0714 1091, 0714 3010, 0714 4010, 0714 5010 a 0714 9012
0714 20 90	Batáty jiné než určené k lidskému požívání	600 000 t 5 000 t	0 % 0 %	Přiděleno Číně Přiděleno jiným zemím než Číně.

Pramen: Nařízení Komise (EU) č. 927/2012, příloha 7

Daňová politika

Zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od 1. 1. 2013 došlo ke zvýšení snížené sazby DPH ze 14 % na 15 % a základní sazba daně z 20 % na 21 %. Snížené sazby DPH (tj. 15 %) podléhá kapitola 07 celního sazebníku, tzn. jedlá zelenina a některé kořeny a hlízy, a kapitola 20, tzn. přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin.

4. Dotační politika

Realizaci podpůrných programů v roce 2013 lze rozdělit do následujících skupin:

A) Národní podpory (STATE AID)

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2013 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

• 3. - Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

3.a) – Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin do výše 70 % u zeleninových druhů okurka, rajče a paprika pěstovaných ve skleníku, max. však u druhu okurka 185 148 Kč/ha, rajče 107 832 Kč/ha a paprika 73 850 Kč/ha, z prokázaných nákladů na pořízení bioagens a biopreparátů,

3.c) – Podpora na testování množitelského materiálu s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR do výše 60 % prokázaných přímých nákladů,

3.d) – Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin, včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, pícnin, zelenin, kořeninových rostlin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin, do výše 80 % prokázaných vyjmenovaných nákladů.

▶ ▶ **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2012**

Na DP 3.a) bylo vyplaceno 414,5 tis. Kč, na 3.c) 327,6 tis. Kč a na 3.d) 7 129,5 tis. Kč.

• 9.A.b. – Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

9.A.b.1) – Publikace doporučovaných odrůd a souvisejících informací, poskytované pěstitelům zdarma. Subjektem je pěstitelský svaz. Výše podpory je stanovena do výše 80 % prokázaných přímých nákladů.

9.A.b.2) – Pořádání výstav pěstovaných rostlin. Subjektem je vystavovatel nebo pěstitelský svaz. Výše podpory: fixní částka podle rozhodnutí MZe, podle významu pořádané výstavní akce.

9.A.b.3) – Pořádání seminářů, školení pro pěstitelskou veřejnost. Subjektem je pořadatel (se souhlasem MZe). Výše podpory: do výše 60 % prokázaných přímých nákladů, avšak max. do 50 tis. Kč na jedno školení či seminář.

▶ ▶ **Vyhodnocení dotačního programu – rok 2012**

V rámci DP 9.A.b.2) bylo zelináři čerpáno celkem 246,3 tis. Kč a 9.A.b.3) 25,5 tis. Kč.

• **9.F.i. – Odborné konzultace** – podpora poradenství v zemědělství zaměřená na odborné konzultace formou telefonického, elektronického, písemného či osobního kontaktu časově limitovaného (do 60 minut), které pomohou tazateli, tj. mikro, malým a středním podnikům, zodpovědět jednotlivý odborně zaměřený dotaz provozního charakteru. Subjektem jsou:

a) Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.; Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.; Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i.; Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.; Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy, s.r.o.; Česká zemědělská univerzita v Praze, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Mendelova univerzita,

b) Zelinářská unie Čech a Moravy, o.s.; OSEVA PRO s.r.o.

Výše dotace: a) sazba do 250 tis. Kč/žadatele,

b) sazba do 200 tis. Kč/žadatele.

- **Z. I. - Zmírnění škod způsobených povodněmi na zemědělském majetku v červnu roku 2013**

Účelem je zmírnění škod na porostech pěstovaných rostlin, na hospodářských zvířatech, na krmi-
vech a zásobách.

B) Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Investiční programy PGRLF Podpory podnikání jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých in-
vestičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizace, snížení výrobních
nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů.

Podpora se poskytuje pouze na investice, které nejsou považovány za přijatelné výdaje v rámci Pro-
gramu rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (aktuální informace
<http://www.pgrlf.cz/>):

Pro rok 2013 byly vyhlášeny tyto programy:

Program Zemědělec

Cílem je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských subjektů, kdy příjemce Podpory investuje ze-
jména do strojního zařízení, vybavení či technologických celků, přičemž podporovaná investice musí
sloužit ke snížení výrobních nákladů, modernizaci či zlepšení jakosti.

Program Podpora pojištění

Účelem podpory je zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců a tím dosažení vyššího
zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám a částečná kompenzace pojistného,
vynaloženého na zemědělské pojištění. Předmětem podpory je úhrada části nákladů prokazatelně vy-
naložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat. Podpora bude poskytnuta
pěstiteli, který splňuje všechny podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění a který na své jmé-
no sjednal smluvní pojištění plodin a uhradil pojistné ve výši min. 1 000 Kč za příslušný rok. Za plodiny
se nepovažují lesní porosty a lesní školky. Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění plodin pro případ:

- krupobití, požáru, vichřice, povodně nebo záplavy, sesuvu půdy, vyzimování, vymrznutí, jarního mrazu
nebo mrazu.

Výše podpory: - až do 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin pro pří-
slušný rok;

Pro účely poskytování podpory se speciálními plodinami rozumí:

- konzumní zelenina (celer, mrkev, petržel, pastinák, křen, ředkvička, ředkev, kedlubny, kapusta, květák,
zelí, cibule, česnek, pažitka, pór, cukety, okurky, paprika, rajčata, salát, špenát, kopr, brokolice, hrách
zahradní, fazol obecný, kukuřice cukrová, řepa salátová, meloun vodní, tykev obecná),
- okrasné rostliny vč. školek a LAKR.
-

Program Podpora nákupu půdy

Cílem programu podpory je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostřed-
ku zemědělských prvovýrobců.

C) Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Hlavním cílem jednotné platby na plochu zemědělské půdy (tzv. SAPS) je zabezpečit zemědělcům sta-
bilní příjem. Zemědělci se mohou rozhodnout, co chtějí produkovat, přičemž jim je zaručena stejná

výše podpory nezávisle na tom, co produkují. Díky tomu se mohou lépe přizpůsobit poptávce na trhu zemědělských komodit. Konkrétní podmínky poskytnutí podpory upravuje nařízení vlády č. 47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění pozdějších předpisů, v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropských společenství.

Žádost o poskytnutí podpory SAPS je podávána v rámci tzv. Jednotné žádosti, a to do 15. května příslušného kalendářního roku. Jednou z podmínek pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech půdních bloků/dílů půdních bloků (PB/DPB) v žádosti nejméně 1 ha zemědělské půdy. Dotčené PB/DPB musí být vedeny v Evidenci využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů (tzv. LPIS). Zemědělská půda, na kterou je požadováno poskytnutí finanční podpory, musí být na žadatele vedena v LPIS nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu.

SAPS je poskytován ze zdrojů Evropské unie na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Za půdu způsobilou je považována ta, která se k 30. 6. 2003 nacházela v dobrém zemědělském stavu. Poskytnutí finanční podpory v rámci SAPS je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním podmínek dobrého zemědělského a environmentálního stavu (tzv. GAEC) a od roku 2009 také dodržováním některých zákonných požadavků na hospodaření (tzv. SMR), které jsou společně s GAEC známy jako podmínky podmíněnosti (tzv. Cross-Compliance).

Vzhledem k tomu, že novým členským státům po svém vstupu do EU nebylo umožněno vyplácet přímé platby v plné výši, bylo v přístupových smlouvách stanoveno jejich postupné navyšování. Přehled základních ukazatelů SAPS v ČR je uveden v následující tabulce.

Srovnání obálek a sazeb SAPS v letech 2004 - 2013

Rok	Nařízení vlády	Úroveň plateb EU-15	Obálka SAPS (mil. EUR)	Sazba (EUR/ha)	Směnný kurz (CZK/EUR)	Sazba (CZK/ha)
2004	243/2004	25 %	198,940	56,41	32,45	1 830,40
2005	144/2005	30 %	249,296	71,42	29,55	2 110,70
2006	144/2005	35 %	310,457	88,89	28,32	2 517,80
2007	47/2007	40 %	355,384	101,40	27,53	2 791,50
2008	47/2007	50 %	437,762	124,16	24,66	3 072,20
2009	47/2007	60 %	517,895	147,43	25,16	3 710,00
2010	47/2007	70 %	581,177	165,07	24,60	4 060,80
2011	47/2007	80 %	667,365	189,32	24,75	4 686,50
2012	47/2007	90 %	755,659	214,28	25,14	5 387,30
2013	47/2007	100%	832,828	235,86	25,73	6 068,88

Pramen: MZe, odbor přímých plateb

Žadatelé mají možnost podat tzv. Jednotnou žádost (JŽ), od roku 2012 v elektronické podobě na webových stránkách SZIF prostřednictvím Portálu farmáře. Tento portál nabízí možnosti, které mají žadatelům o dotace především zjednodušit a zrychlit provádění některých úkonů spojených s Jednotnou žádostí (JŽ). Jedná se zejména o podání JŽ na SAPS, zvláštní podpory podle čl. 68, oddělené platby na cukr (SSP), oddělené platby na rajčata (STP), Top-Up, LFA, Natura 2000 a AEO, u nichž je žadateli umožněno využití elektronických předtisků žádostí pro následné podání.

D) Národní doplňkové platby k přímým podporám (TOP-UP)

Národní doplňkové platby k přímým podporám (tzv. Top-Up) jsou poskytovány v souladu s nařízením vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů, v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropských společenství.

V rámci národních doplňkových plateb v roce 2012 byla podpora poskytována na následující dotační tituly: platba na chmel, platba na přežvýkavce (skot, ovce, kozy), platba na chov ovcí a na chov koz, platba na chov krav bez tržní produkce mléka, platba na brambory pro výrobu škrobu a platba na zemědělskou půdu.

S ohledem na pracovní dokument Evropské Komise (DS/2011/14/REV2), který Komise představila v závěru roku 2011, je od roku 2012 nově v nových členských státech aplikujících tyto platby posuzována modulace (snížení), a to individuálně na farmu v závislosti na celkovém součtu přímých plateb (SAPS, zvláštní platba dle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, oddělená platba na cukr a oddělená platba na rajčata) a národních doplňkových plateb.

V souladu s čl. 132(5) nové členské státy aplikující SAPS mohou poskytnout národní doplňkové platby omezené zvláštními sektorovými obálkami. V praxi to znamená, že jakmile je stanovena celková výše přímých plateb, na které má zemědělec nárok, národní doplňkové platby se sníží o procentní částky, které odpovídají modulaci v EU-15.

Na souhrn všech uvedených plateb je uplatněna modulace (snížení) u částek převyšujících 5 000 EUR, a to ve výši 10 % na celkovou výši podpor na úrovni farmy a dále pak ještě 4 % z Top-Up, pokud všechny platby na farmu přesáhnou 300 000 EUR. O vypočtené částky modulace se pro danou farmu snižuje platba Top-Up.

Veškeré informace jsou uvedeny na <https://portal.mze.cz/ssl/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

E) Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova 2007-2013 (EAFRD)

Národní strategický plán rozvoje venkova ČR (NSPRV) vycházel z hlavních strategických priorit EU pro období 2007 - 2013, vyjádřených NR (ES) č. 1698/2005, ve znění pozdějších předpisů, s důrazem na zvyšování ekonomického růstu, vytváření nových pracovních příležitostí a udržitelný ekonomický rozvoj. Dále navazoval na NR (ES) č. 1290/2005, o financování Společné zemědělské politiky, ve znění pozdějších předpisů, a na rozhodnutí Rady 2006/144/ES, o Strategických pokynech Společenství pro rozvoj venkova: programové období 2007 - 2013.

Cílem PRV je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově.

Základní legislativa EAFRD:

- NR (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD,
- NR (ES) č. 1290/2005, o financování Společné zemědělské politiky,
- Rozhodnutí Rady (ES) 2006/144/ES, o Strategických pokynech Společenství pro rozvoj venkova – programové období 2007 – 2013,
- Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013, vydané MZe pod čj. 22197/2007-10000.

Osa I - Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Opatření osy I:

I.1.1 – Modernizace zemědělských podniků

V tomto opatření je v rámci záměrů staveb a technologií pro rostlinnou výrobu možné v zelinářství využít skladovací kapacity, skleníky, fóliovníky a další speciální pěstební plochy, nosné konstrukce trvalých kultur, hlavní závlahová zařízení, technologie na zpracování a využití zbytkové -odpadní- a cíleně pěstované biomasy pro vlastní potřeby podniku.

- **v roce 2008** bylo schváleno k proplacení celkem 55 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků ve výši 120,3 mil. Kč,
- **v roce 2009** bylo schváleno k proplacení
 - 54 žádostí na modernizaci zem. podniků ve výši 200,7 mil. Kč,
 - 64 žádostí na nosné konstrukce ve výši 111,3 mil. Kč,
 - 32 žádostí na skleníky, fóliovníky, kontejnerovny ve výši 84,0 mil. Kč,
- **v roce 2010** bylo schváleno k proplacení celkem 40 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků na modernizaci skladovacích kapacit ve výši 137,0 mil. Kč,
- **v roce 2011** bylo schváleno k proplacení 13 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků
 - 10 žádostí na modernizaci skladů ve výši 14,8 mil. Kč,
 - 3 žádosti na skleníky, fóliovníky, kontejnerovny ve výši 0,4 mil. Kč,
- **v roce 2012 a 2013** neproběhl žádný příjem žádostí a zároveň tedy nedošlo ke schválení žádných žádostí o dotace.

I.1.2 – Investice do lesů

I.1.3 – Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

I.1.4 – Pozemkové úpravy

I.2.1 – Seskupení producentů

I.3.1 – Další odborné vzdělávání a informační činnost

I.3.2 – Zahájení činnosti mladých zemědělců

I.3.3 – Předčasné ukončení zemědělské činnosti

I.3.4 – Využívání poradenských služeb

Osa II - Zlepšování životního prostředí a krajiny

Podpory v ose II se zaměřují na zlepšování životního prostředí a krajiny s cílem vytvořit multifunkční zemědělské a lesnické systémy prospěšné životnímu prostředí, přírodě a krajině.

Osa směřuje zejména k uplatňování zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí ve venkovské krajině, k zastavení úbytku biodiverzity, k ochraně vody a půdy a ke zmírňování změn klimatu.

Opatření osy II:

II.1.1 – Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech

II.1.2 – Platby v rámci oblastí Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES

II.1.3 – **Agroenvironmentální opatření**

dle nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů:

- **ekologické zemědělství**
 - sazba 564 €/ha, jde-li o zeleninu nebo speciální byliny na orné půdě v systému ekologického zemědělství
 - v roce 2009 bylo proplaceno 19 žádostí na 388,7 ha ve výši 5,8 mil. Kč,
 - v roce 2010 bylo proplaceno 50 žádostí na 667,8 ha ve výši 9,9 mil. Kč,
 - v roce 2011 bylo proplaceno 74 žádostí na 1 452,4 ha ve výši 21,5 mil. Kč,
 - v roce 2012 bylo proplaceno 86 žádostí na 1 505,9 ha ve výši 21,3 mil. Kč,
 - v roce 2012 bylo podáno 92 žádostí na 1 711,8 ha na částku 24,6 mil. Kč.
- **integrovaná produkce zeleniny**
 - sazba 440 €/ha orné půdy, na které žadatel bude plnit podmínky stanovené v nařízení
 - v roce 2008 byla vyplacena 60 pěstitelům zeleniny částka 54,5 mil. Kč na výměru 4 528 ha,
 - v roce 2009 byla proplacena 69 pěstitelům zeleniny částka 51,3 mil. Kč na výměru 4 425,8 ha,
 - v roce 2010 bylo proplaceno 77 žádostí na 4 818 ha ve výši 56,3 mil. Kč,
 - v roce 2011 bylo proplaceno 85 žádostí na 5 225 ha ve výši 60,3 mil. Kč,
 - v roce 2012 bylo proplaceno 93 žádostí na 6 082 ha ve výši 67,1 mil. Kč,
 - v roce 2012 bylo podáno 83 žádostí na 6 058 ha v částce 68,0 mil. Kč.

Osa III - Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Osa III směřuje ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Cílem podpor je vytvoření různorodých pracovních příležitostí a podmínek pro atraktivní život na venkově. Opatření nastavená v ose III (např. diverzifikace činností nezemědělské povahy, zakládání podniků a jejich rozvoje, cestovního ruchu, základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova, obnova a rozvoj vesnic) jsou investičního charakteru.

Osa IV - Leader

Průřezově doprovází opatření I. a II. osy specifická osa IV – Leader. Jejím cílem je iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství a podporovat využití vnitřního rozvojového potenciálu venkova. Metoda Leader umožňuje spojit cíle konkurenceschopnost, životní prostředí a kvalitu života a diverzifikaci hospodářství na venkově. Integrovaný přístup pomůže chránit a rozvíjet místní přírodní a kulturní dědictví, zvyšovat povědomí o ochraně životního prostředí, podporovat výrobu specialit, cestovní ruch, obnovitelné zdroje energie a investovat do nich. Metodu Leader uplatňují tzv. místní akční skupiny, které s využitím přirozeného vnitřního potenciálu mikroregionů pomáhají realizovat projekty k naplnění místní strategie.

Technická pomoc

Technická pomoc je potřebná na podporu aktivit nezbytných pro monitoring a hodnocení řízení a realizace PRV a pro zdokonalování opatření obsažených v tomto Programu. Jedná se zejména o práce spojené s vypracováním postupů a materiálů nezbytných pro proces administrativy od podání žádostí až po vyhodnocování jednotlivých opatření.

F) Národní program podpory potravin – KLASA

Od roku 2003 uděluje ministr zemědělství kvalitním domácím potravinářským a zemědělským výrobkům národní značku kvality KLASA. Toto prestižní ocenění spravuje Oddělení podpory značek Klasa a Regionální potravina SZIF.

Národní značka kvality KLASA slouží spotřebitelům a odběratelům k lepší orientaci při identifikaci výjimečně kvalitních produktů v porovnání s běžně dostupnými konkurenčními potravinami na trhu.

Značka je propůjčována na tři roky a její vlastnictví může být po této lhůtě prodlouženo, ale také může být při zhoršení kvality či porušení podmínek pro její získání odebráno. Požadovanou kvalitu a složení výrobků mj. posuzuje a po jejím udělení kontroluje Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Značka garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Jde o proces získání důvěry spotřebitelů a odběratelů, udržení si této důvěry, což je nezbytný předpoklad rozvoje potravinářství a zabezpečení konkurenceschopnosti v rámci trhů doma i v zahraničí.

Držiteli ocenění národní značkou KLASA k srpnu 2013 je celkem 1 164 produktů od 221 českých a moravských výrobců, z tohoto počtu získalo toto ocenění 73 produktů jak z čerstvého ovoce a zeleniny, tak i výrobků z nich.

Více informací o tom, jak získat značku KLASA, o pravidlech pro její udělování, grafický manuál značky KLASA včetně seznamu již oceněných výrobků lze nalézt na internetových stránkách www.eklasa.cz.

5. Významné změny a právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny od roku 2008

5.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny

Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“), ve znění pozdějších předpisů.

Cílem tohoto nařízení je zjednodušit regulační prostředí SZP vytvořením jednoho horizontálního právního rámce pro ustanovení o zemědělských trzích. Do tohoto nařízení byla začleněna pouze ustanovení odvětví ovoce a zeleniny, kterých se reformy politik netýkaly.

V současnosti se připravuje nařízení, které by mělo v plném rozsahu nahradit NR (ES) č. 1234/2007 s předpokládanou účinností od 1. 1. 2014. Nynější pravidla SOT by však měla být aplikována až do konce roku 2014. Konečná podoba SOT se odvine od probíhajících jednání na úrovni EP, EK a Rady ministrů.

Princip podpor u uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny činí **4,1 %** z hodnoty obchodované produkce OP s tím, že pro případ výdajů na krize je možno toto procento navýšit **na 4,6 %**. Je možné rovněž požádat o změnu poměru úhrady uznatelných nákladů **na 60 % z EU a 40 % spolufinancování organizací producentů**. Finanční podpora je poskytována na uznatelné výdaje schváleného operačního programu jednotlivých organizací producentů. Výkonem správy, tj. schvalování a vyhodnocování operačních programů včetně přiznávání podpor, je pověřen SZIF.

Za účelem zvýšení zájmu jednotlivých producentů ke sdružování do organizací producentů byla zvýšena podpora na zakládání a činnost tzv. seskupení producentů **o 100 %**. Podpora má paušální charakter, je odvislá od obrátu. Horní max. hranice je stanovena ve výši 100 tis. €. Délka poskytování podpor je max. 5 let, přičemž má degresivní charakter (10 %, 10 %, 8 %, 6 % a 4 % z obrátu organizace).

NR (ES) č. 1234/2007 ruší následující nařízení:

- (EHS) č. 449/69; (EHS) č. 1467/69; (EHS) č. 2511/69; (EHS) č. 2093/70; (EHS) č. 846/72; (EHS) č. 1252/73; (EHS) č. 155/74; (EHS) č. 1627/75; (EHS) č. 794/76; (EHS) č. 1180/77; (EHS) č. 10/81; (EHS) č. 40/81; (EHS) č. 3671/81; (EHS) č. 1603/83; (EHS) č. 790/89; (EHS) č. 3650/90; (EHS) č. 525/92; (EHS) č. 3438/92; (EHS) č. 3816/92; (EHS) č. 742/93; (EHS) č. 746/93; (ES) č. 399/94; (ES) č. 2241/2001; (ES) č. 545/2002;
- NR (ES) č. 2200/96 o společné organizaci trhu s ovocem a zeleninou,
- NR (ES) č. 2201/96 o společné organizaci trhů s produkty zpracovanými z ovoce a zeleniny,

- NR (ES) č. 1182/2007 o stanovení zvláštních pravidel pro odvětví ovoce a zeleniny.
- **zrušená nařízení však případně zůstanou v platnosti pro účely 203a NR (ES) č. 1234/2007, v platném znění.**

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny.

NK (EU) č. 543/2011 ruší následující nařízení:

- (ES) 1580/2007, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR č. 2200/96, 2201/96 a 1182/2007, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Komise (EU) č. 302/2012, kterým se mění prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny.

Nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou (ruší NV č. 247/2004 Sb.), v návaznosti na přímo použitelné předpisy NR (ES) č. 1234/2007 a NK (EU) č. 543/2011, v platných zněních.

K zajištění adaptace NK (EU) č. 302/2012 bylo potřeba provést změny v nařízení vlády č. 318/2008 Sb., a to **nařízením vlády č. 309/2012 Sb.** s účinností od 1. 10. 2012.

Vzhledem k výrazným odlišnostem mezi jednotlivými členskými státy EU 27 musely jednotlivé státy vypracovat **Vnitrostátní strategii pro operační programy organizací producentů (VS)**. VS ČR obsahuje typy opatření, schválené NV č. 318/2008 Sb., které je možno zahrnout do operačního programu OP a které jsou uznatelné k proplácení v rámci podpor. Součástí VS je i **Vnitrostátní rámec pro environmentální opatření (VR)**. Jednotlivá opatření VR jsou rovněž schválena v NV č. 318/2008 Sb., v platném znění. Výběr alespoň dvou těchto opatření je nezbytnou povinností organizace producentů pro schválení jejího operačního programu.

Nařízení Rady (ES) č. 3/2008 o informačních a propagačních opatřeních na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích.

Nařízení Komise (ES) č. 501/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 3/2008 (ve znění NK (ES) č. 1313/2008).

Nařízení vlády č. 95/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za rajčata určená ke zpracování, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb. a 369/2010 Sb., (v návaznosti na přímo použitelný předpis NR (ES) č. 1782/2003, o společných pravidlech pro režimy přímých podpor, v platném znění).

Registrace organizace producentů a sdružení organizací producentů, stahování zboží z trhu, poskytování podpor
Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 (302/2012)
Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007
Nařízení vlády ČR č. 318/2008 Sb. (215/2010 Sb., 309/2012 Sb.)

Licence pro ovoce a zeleninu
Nařízení Komise (ES) č. 376/2008
Nařízení Komise (EU) č. 543/2011
Nařízení Komise (ES) č. 341/2007
Nařízení Komise (ES) č. 1979/2005
Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007

Kontrolní systém jakosti ovoce a zeleniny
Nařízení Komise (ES) č. 408/2003
Nařízení Komise (EU) č. 543/2011
Nařízení Komise (ES) č. 1221/2008
Nařízení Komise (EU) č. 1333/2011 (banány)

Sektor zpracovaného ovoce a zeleniny:
Nařízení vlády ČR č. 95/2008 Sb.

5.2. Projekt „Ovoce do škol“ (School Fruit Scheme)

Projekt „Ovoce do škol“ vychází z hlavních záměrů stanovených ES pro sektor ovoce a zeleniny. Základním cílem projektu je přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit stravovací návyky ve výživě dětí, bojovat proti dětské obezitě a zvrátit klesající spotřebu ovoce a zeleniny v evropských zemích. Současně se předpokládají pozitivní dopady do sektoru zemědělství a posílení ekonomicky citlivého sektoru ovoce a zeleniny, který dlouhodobě čelí nepříznivému vývoji v této oblasti.

Úspěšné řešení projektu je postaveno na širokém partnerství mezi vzdělávacím úsekem, zdravotnictvím a zemědělstvím za účasti soukromého, veřejného a občanského sektoru. Česká republika stanovila jako cílovou skupinu žáky 1. - 5. ročníků základních škol, u nichž se předpokládá nejvyšší efektivita při realizaci cílů celého projektu.

Celková podpora ze zdrojů EU a ČR vynaložená k financování produktů dodávaných v rámci projektu „Ovoce do škol“ činila:

- **ve školním roce 2009/2010** celkem 72 689 962 Kč (částka 53 063 672 Kč je 73% podíl z EU a částka 19 626 290 Kč je 27% podíl z ČR). Projektu se účastnilo 2 883 škol s počtem 323 431 žáků 1. – 5. ročníků základních škol, zapojených do režimu „Ovoce do škol“. Celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2009/2010 byl stanoven ve výši 224,75 Kč. Z cílové skupiny 454 532 dětí se jedná o 71,1 %,
- **ve školním roce 2010/2011** celkem 88 886 000 Kč, projektu se zúčastnilo 3 141 škol s počtem 370 016 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2010/2011 byl stanoven ve výši 240 Kč. Z cílové skupiny se jedná o 81,4 % dětí,
- **ve školním roce 2011/2012** celkem 90 732 292 Kč, projektu se zúčastnilo 3 243 škol s počtem 387 176 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 234 Kč. Z cílové skupiny dětí se jedná o 85,1 %,
- **ve školním roce 2012/2013** celkem 139 028 645 Kč, projektu se zúčastnilo 3 364 škol s počtem 416 670 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka byl stanoven ve výši 333 Kč. Z cílové skupiny dětí se jedná o 91,6 %.

ČR čerpala prostředky na projekt s 95,7% úspěšností ve školním roce 2009/2010, s 99,1% úspěšností ve školním roce 2010/2011 a s 98,6% úspěšností ve školním roce 2011/2012.

Ve školním roce 2010/2011 došlo oproti školnímu roku 2009/2010 ke zvýšení počtu škol v projektu o 262 (tj. 9 %) a ke zvýšení počtu dětí v projektu o 46 810 (tj. 14,4 %). Ve školním roce 2011/2012 v porovnání s předchozím školním rokem se zvýšil počet škol v projektu o 100 (tj. o 3,1 %) a počet dětí o 16 935 (tj. o 4,5 %). Ve školním roce 2012/2013 v porovnání s předchozím školním rokem se zvýšil počet škol v projektu o 121 (tj. o 3,7 %) a počet dětí o 29 494 (tj. o 7,6 %).

Žáci dostávali v souladu s Vnitrostátní strategií ČR a s přihlédnutím k Výživovým doporučením Ministerstva zdravotnictví pro obyvatele ČR zvláště produkty mírného pásma. Byla snaha dodávat zejména domácí druhy ovoce, zeleniny a 100% ovocné a zeleninové šťávy. Případné zahrnutí exotického ovoce bylo z důvodu nedostatku produktů mírného pásma vzhledem k dodávkovému období únor – červen. Nutnost doplňovat sortiment ovoce exotickými druhy bylo považováno za zpestření a rozšíření znalostí v rámci vzdělávacího obsahu zejména v návaznosti na přírodovědná a zeměpisná témata na prvním stupni základní školy.

Nařízení vlády č. 478/2009, o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních.

Nařízení Komise (ES) č. 288/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR 1234/2007, pokud jde o podporu ES na poskytování ovoce a zeleniny a výrobků z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních v rámci projektu „Ovoce do škol“, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky, ve znění pozdějších předpisů.

5.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny

Kontrola čerstvého ovoce a zeleniny na vnitřním trhu ve všech stádiích obchodování, při dovozu nebo vývozu, ale i např. produkty určené ke zpracování, prošla v několika posledních letech legislativními změnami, které byly nezbytné pro zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientace. Cílem je dosažení udržitelné produkce konkurenceschopné na vnitřním i vnějším trhu, snížení výkyvů v příjmech producentů v důsledku krizí na trhu, zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny ve Společenství a pokračování ve snahách odvětví o zachování a ochranu životního prostředí.

Nařízení Komise (ES) č. 1221/2008, kterým se s ohledem na obchodní normy mění NK (ES) č. 1580/2007, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 2200/96, (ES) č. 2201/96 a (ES) č. 1182/2007 v odvětví ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů.

Toto nařízení vstoupilo v platnost od 1. 7. 2009 a přineslo následující nejdůležitější změny:

a) Zrušení některých obchodních norem

Došlo ke zrušení celkem 26 norem, v platnosti zůstává pouze 10 obchodních norem. Obchodní normy platí pro obchodování mezi členskými státy EU, dále pro dovoz ze třetích zemí a vývoz do třetích zemí. V případě absence obchodní normy EU je možno použít ČSN, avšak pouze pro produkty země původu ČR.

Obchodní normy platné i po 1. 7. 2009 (dle NK (ES) č. 1221/2008) pro:

Jablka, hrušky, kiwi, broskve a nektarinky, saláty a endivii kadeřavou letní a endivii zimní, citrusové plody, jahody, papriku zeleninovou, rajčata, stolní hrozny révy vinné.

b) Vznik nové obchodní normy tzv. „Všeobecné obchodní normy“

Všeobecná obchodní norma byla zavedena pro hodnocení podmínek jakosti pro každý produkt, pro který neexistuje obchodní norma Společenství. Tato norma zahrnuje minimální požadavky na jakost, minimální požadavky na zralost, odchylky a označování země původu produktu (např. minimální požadavky na zralost jsou velmi všeobecné, odchylky jsou jednotně 10 % a označování tvoří pouze označení produktu země původu).

c) Další změny

Zahrnují např. změnu hmotnosti maloobchodního balení čerstvého ovoce a zeleniny obsahující směs různých druhů z 3 na 5 kg a změnu označování, kdy země původu jsou nahrazeny dle potřeby jedním z následujících označení:

- směs ovoce a zeleniny ES,
- směs ovoce a zeleniny nepocházející z ES,
- směs ovoce a zeleniny pocházející z ES i mimo ES.

6. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT

Výkonným orgánem pro opatření v rámci SOT pro sektor ovoce a zeleniny v ČR je SZIF. Provádí veškeré úkony a činnosti stanovené zákonem č. 256/2000 Sb., v platném znění, zákonem č. 252/1997 sb., v platném znění, dále pak v NR (ES) č. 1234/2007, NK č. 1580/2007, NK (EU) č. 543/2011 a NV č. 318/2008 Sb., v platných zněních. Jedná se např. o úkony spojené s oběhem finančních prostředků vázaných na rozhodovací proces, týkající se finančního vztahu producentů s institucemi EU, včetně vydávání vývozních a dovozních licencí. Informace lze získat na webových stránkách: <http://www.szif.cz>

a) Registrace předběžně uznaných seskupení producentů, organizací producentů a sdružení organizací producentů; poskytování finančních podpor pro pěstitele ovoce a zeleniny

Finanční prostředky může SZIF vyplácet pouze registrovaným (uznaným) organizacím producentů (OP) nebo sdružením organizací producentů (SOP), které byly uznány na základě žádosti o uznání,

uznaným seskupením producentů (SP). OP/SOP/SP ovoce a zeleniny musí být registrované nebo předběžně registrované na základě NR (ES) č. 1234/2007, NK (EU) č. 543/2011 a NV č. 318/2008 Sb., vše ve znění pozdějších předpisů, a dále fungovat v souladu s těmito nařízeními.

Do roku 2008 se administrace SOT pro sektor ovoce a zeleniny prováděla na základě NR (ES) č. 2200/96, NK (ES) č. 1432/2003 a NV č. 247/2004 Sb. Osoby uznané nebo předběžně uznané a řízení o uznání nebo o předběžném uznání, zahájená podle NV č. 247/2004 Sb., se považují za uznané nebo předběžně uznané podle NR (ES) č. 1234/2007 a NK (EU) č. 543/2011 a NV č. 318/2008 Sb., v platných zněních.

Finanční podpora je poskytována registrovaným OP na schválený operační program, který je strukturovaný, na 3 až 5 let. Zahrnuje opatření vedoucí ke koncentraci nabídky, zlepšení jakosti a obchodní hodnoty produktů, propagace, zajištění plánování produkce atd. Podpora je omezena stropem 4,1 % (4,6 %) obchodované produkce organizace producentů za referenční období a dále je poskytována ve výši 50 % (60 %) nákladů na prováděná opatření operačního programu z rozpočtu EU. Organizace producentů mohou žádat o poskytnutí podpory na základě realizovaných výdajů ve čtvrtletních, pololetních nebo ročních obdobích.

- **V roce 2006** byly v ČR čtyři registrované organizace producentů (OP) s operačním programem, a to:

CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LI-TOZEL, Bohušovice n. Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice,

a čtyři předběžně registrované skupiny producentů (SP) s plánem k dosažení uznání:

EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; ZN FRUIT, družstvo, Hodonice; Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov-Slemeno.

- **V roce 2007** se rozšířil počet registrovaných OP na pět, kdy podmínky registrace splnilo Odbytové družstvo EKO-ODBYT, Slaný, a sedm předběžně registrovaných SP (nově registrovány Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem; OZC Jizera, Předměřice nad Jizerou; Družstvo BRAMKO CZ, Semice).
- **V roce 2008** podmínky pro řádné uznání za OP nově splnily tři předběžně uznané SP (Družstvo producentů rajčat, Podivín; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo BRAMKO CZ, Semice). Jedné organizaci producentů (EKO-ODBYT, Slaný) byla odňata registrace pro neplnění podmínek (požádala si však znovu o registraci, která jí byla udělena) takže ke konci roku počet řádně uznaných OP činil 8.

Družstvo ZN FRUIT, Hodonice zaniklo a spojilo se s OP Jihomoravská zelenina, Velké Bílovice. Předběžně uznané jako SP bylo Odbytové Družstvo Ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo Berry, Břežany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice a Bohemia Apple, družstvo, Tucharaz, Český Brod, což znamená celkem 7 předběžně uznaných SP.

- **V roce 2009** bylo SP Východočeská zelenina, družstvo producentů zeleniny uznáno jako OP, počet registrovaných OP tedy stoupl na 9.
Nově registrované bylo SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky, člen koncernu Zeltr; Nature Fruit, družstvo, Choustníkovo Hradiště a G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem – ke konci roku 2009 bylo tedy v ČR 9 předběžně uznaných SP.
- **V roce 2010** bylo SP Odbytové družstvo Polabí uznáno jako OP. Počet předběžně uznaných SP se tak snížil na 8 a počet uznaných OP stoupl na 10.
- **V roce 2011** se počet SP zvýšil na 9 přihlášením ZP Otice, počet uznaných OP činil 10.
- **V roce 2012** byly jako OP uznány družstvo OZC Jizera, odbytové družstvo ovoce Český ráj, odbytové družstvo Berry a M.O.Z. družstvo pěstitelů, čímž se ke konci roku 2012 zvýšil počet uznaných OP na celkových 14. Přihlášením dalšího družstva Suchá Loz činil počet předběžně uznaných SP 6.
- **K 31. 7. 2013** činil počet uznaných OP 14 a počet předběžně uznaných SP 6.

Finanční podpora pro OP a SP zeleniny v Kč (tj. od 1. 1. – 31. 12. daného roku)

Ukazatel	2008	2009*	2010*	2011*	2012*	2013* (k 31.7.)
Finanční podpora pro OP	18 502 79	22 758 922	35 903 838	47 955 000	45 483 324	36 228 460
Finanční podpora předběžně uznaným SP ¹⁾	1 843 201	6 673 616	16 037 207	16 940 000	13 660 374	8 044 224

Poznámka: *součet podpor pro OP a SP pěstujících ovoce a zeleninu

Pozn.: 1) Podpora je stanovena na základě objemu obchodované produkce určitou procentní sazbou, žadatel je možno o semestrální nebo roční platbu v intervalu od data uznání. Na podpoře se podílí 25 % členský stát, 75 % jde ze zdrojů EU.

b) Vydávání licencí pro čerstvé ovoce a zeleninu

Při dovozu čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí není většinou zapotřebí dovozní licence. Vývoz čerstvého ovoce a zeleniny podléhá předložení licence pouze tehdy, chce-li vývozce nárokovat příslušnou vývozní subvenci.

Dovoz česneku a příbuzných plodin ze třetích zemí do EU podléhá povinnosti předložení dovozní licence (NK (ES) č. 341/2007). Dovozce si o licence musí žádat ve členském státě, ve kterém má sídlo a je registrován k DPH. Pro každou žádost je nutné složit záruku ve výši 50 €/t, v případě běžného dovozu v režimu „B“ a 60 €/t v případě dovozu v rámci celních kvót. Při dovozu čerstvého česneku (KN 0703 20 00) lze po splnění podmínek požádat 4x ročně o dovozní kvótu.

- v roce 2009 bylo vydáno 112 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 2 031 593 kg,
- v roce 2010 bylo vydáno 109 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 1 973 340 kg,
- v roce 2011 bylo vydáno 125 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 2 171 466 kg,
- v roce 2012 bylo vydáno 111 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 1 583 410 kg.

c) Poskytování finanční podpory na ovoce a zeleninu určené ke zpracování

Podpory v odvětví zpracovaného ovoce a zeleniny byly určeny producentům EU, kteří dodávali rajčata, broskve nebo hrušky ke zpracování dle NR (ES) č. 2201/96 ve znění pozdějších předpisů. Jednou z podmínek pro získání podpory bylo členství v registrované OP, prostřednictvím které se uskutečňovaly veškeré obchodní a finanční transakce. OP musely uzavřít smlouvu o zpracování s rovněž registrovaným zpracovatelem.

Od roku 2008 na základě nařízení vlády č. 95/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, přešla tato platba do režimu oddělené platby za rajčata určená ke zpracování.

- **V marketingovém roce 2007/08** byla předložena žádost o vyplacení podpory na 9 710 t rajčat, což činilo při sazbě podpory 34,50 €/t celkem 9 391 971 Kč.
- **v marketingovém roce 2008/09** bylo předloženo 13 žádostí o vyplacení podpory na 11 700 t rajčat, což činilo při sazbě podpory 35,29 €/t celkem 9 979 025 Kč.
- **v marketingovém roce 2009/2010** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě podpory 34,70 €/t celkem 10 417 753 Kč.
- **v marketingovém roce 2010/2011** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 181 722 Kč,
- **v marketingovém roce 2011/2012** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 247 870 Kč,
- **v marketingovém roce 2012/2013** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 223 252 Kč.

d) Vydávání licencí pro výrobky ze zpracovaného ovoce a zeleniny

Při dovozu zpracovaného ovoce zeleniny ze třetích zemí není zapotřebí dovozní licence, pokud dovozce nepožaduje dovoz v rámci kvóty na konzervované houby dle NK č. 1979/2006, v platném znění. Vývoz podléhá předložení licence pouze tehdy, chce-li vývozce nárokovat příslušnou vývozní subvenci (licence se předkládá celnímu orgánu při proclení).

Dovoz konzervovaných hub ze třetích zemí do EU v rámci kvóty podléhá povinnosti předložení dovozní licence (položky KN 0711 5100, 2003 1020, 2003 1030). Dovozece si o licenci musí žádat ve členském státě, ve kterém má sídlo a je registrován k DPH. Pro každou žádost je nutné složit záruku ve výši 40 €/t. O licence se žádá 1x ročně a je nutné, aby dovozci splnili podmínky dané výše uvedeným nařízením.

- **v roce 2008** bylo vydáno 7 hlavních licencí, ze kterých pak bylo vydáno 15 dílčích licencí na celkové množství 4 291 241 kg žampionů,
- **v roce 2009** bylo vydáno 25 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 5 054 963 kg,
- **v roce 2010** bylo vydáno 21 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 4 924 582 kg,
- **v roce 2011** bylo vydáno 22 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 3 699 202 kg,
- **v roce 2012** bylo vydáno 24 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 4 246 256 kg.

7. Legislativa ČR vztahující se ke komoditě zelenina

Následující přehled právních předpisů zahrnuje výběr právních předpisů, týkajících se komodity zelenina:

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů

– prováděcí předpisy:

- 278/2010 Sb., kterou se ruší vyhl. č. 381/2007 Sb., o stanovení max. limitů reziduí pesticidů v potravinách a surovinách,
- 45/2010 Sb., kterou se ruší vyhl. č. 147/1998 Sb., o způsobu stanovení kritických bodů v technologii výroby, ve znění pozdějších předpisů (ruší vyhl. č. 196/2002 Sb., 161/2004 Sb.),
- 225/2008 Sb., kterou se stanoví požadavky na doplňky stravy a na obohacování potravin, ve znění vyhl. č. 352/2009 Sb.,
- 4/2008 Sb., kterou se stanoví druhy a podmínky použití přídatných a extrakčních rozpouštědel při výrobě potravin, ve znění vyhl. č. 130/2010 Sb., 122/2011 Sb.,
- 211/2006 Sb., kterou se zrušuje vyhl. č. 210/2004 Sb., o podmínkách a požadavcích na provozní a osobní hygienu při výrobě potravin a jejich uvádění do oběhu s výjimkou prodeje, kromě potravin živočišného původu,
- 127/2006 Sb., kterou se zrušuje vyhl. č. 347/2002 Sb., o hygienických požadavcích na prodej potravin a rozsah vybavení prodejny podle sortimentu prodávaných potravin,
- 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny,
- 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků, ve znění vyhl. č. 368/2005 Sb., 497/2005 Sb., 101/2007, 127/2008 Sb., 117/2011 Sb.,
- 450/2004 Sb., o označování výživové hodnoty potravin, ve znění vyhl. č. 330/2009 Sb.,
- 320/2004 Sb., kterou se mění vyhl. 212/2004 Sb., o stanovení zásob a způsobu jejich ohlašování SZPI,
- 289/2004 Sb., kterou se mění vyhl. č. 335/1997 Sb., pro nealkoholické nápoje a koncentráty k přípravě nealkoholických nápojů, ovocná vína, ostatní vína apod.,

- 211/2004 Sb., metodách zkoušení a způsobu odběru a přípravy kontrolních vzorků (změny vyhl. č. 459/2005 Sb., 238/2005 Sb., 611/2004 Sb.),
- 133/2004 Sb., o podmínkách ozařování potravin a surovin, o nejvyšší přípustné dávce záření a o způsobu označení ozářených na obalu,
- 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhl. č. 402/2006 Sb., 473/2006 Sb., 157/2008 Sb., 35/2012 Sb.,
- 157/2003 Sb., o stanovení požadavků pro čerstvé ovoce a zeleninu, zpracované ovoce a zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování, ve znění vyhl. č. 650/2004 Sb., 291/2010 Sb.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

– prováděcí předpisy:

- 479/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých podpor, ve znění NV č. 369/2010 Sb., 264/2012 Sb., 448/2012 Sb.,
- 478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních,
- 335/2009 Sb., o stanovení druhů krajinných prvků,
- 83/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor PRV, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 480/2009 Sb.,
- 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, účinnost od 1. 9. 2008, ve znění NV č. 215/2010 Sb. a 309/2012 Sb.,
- 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb přímým podporám, ve znění NV č. 480/2009 Sb., 86/2010 Sb., 107/2012 Sb., 332/2012 Sb.,
- 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 114/2008 Sb., 45/2009 Sb., 83/2009 Sb., 78/2010 Sb., 112/2010 Sb., 369/2010 Sb., 282/2011 Sb., 61/2012 Sb., 263/2012 Sb., 448/2012 Sb.,
- 75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění NV č. 113/2008 Sb., 83/2009 Sb., 111/2010 Sb., 369/2010 Sb., 372/2010 Sb.,
- 47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků, pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb., 369/2010 Sb.,
- 257/2006 Sb., kterým se mění NV č. 181/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek provádění společných organizací trhu, pokud jde o systém poskytování subvencí při vývozu pro zemědělské výrobky a zpracované zemědělské výrobky, ve znění NV č. 99/2005 Sb.,
- 88/2006 Sb., o způsobu a rozsahu vyžadování údajů o ovocných sadech obhospodařovaných v režimu intenzivního ovocnářství,
- 82/2006 Sb., o stanovení dalších údajů evidovaných u půdního bloku nebo u dílu půdního bloku v evidenci využití zemědělské půdy, ve znění NV č. 336/2009 Sb.,
- 69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti u zemědělského podnikatele, ve znění NV č. 512/2006 Sb., 96/2008 Sb.,
- 242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 542/2004 Sb., 119/2005 Sb., 515/2005 Sb., 351/2006 Sb., 81/2007 Sb., 99/2008 Sb.),

241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, ve znění NV č. 121/2005 Sb., 510/2005 Sb.,

159/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek poskytování a propadnutí záruk pro zemědělské výrobky,

505/2000 Sb., o stanovení podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, ve znění NV č. 500/2001 Sb. a 203/2004 Sb.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zák. č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

– prováděcí předpisy:

16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství, ve znění vyhl. č. 80/2012 Sb.,

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (ve znění zák. č. 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 85/2012 Sb.),

– prováděcí předpisy:

295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění, 17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů

– prováděcí předpisy:

327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin (ruší vyhl. č. 327/2004 Sb. a 33/2012 Sb.),

207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků a o změně vyhl. č. 384/2011 Sb. (ruší vyhl. 334/2004 Sb. a 147/2009 Sb.),

206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky (ruší vyhl. č. 333/2004 Sb.),

205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin (účinnost od 1. 1. 2014),

204/2012 Sb., o technických požadavcích pro pověření referenční laboratoře,

32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 326/2012 Sb.,

215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění vyhl. č. 159/2009 Sb. a 76/2010 Sb., (ruší vyhl. č. 662/2004 Sb., 330/2004 Sb., 247/2005 Sb., 244/2006 Sb. a 493/2006 Sb.),

328/2004 Sb., o evidenci výskytu a hubení škodlivých organismů ve skladech rostlinných produktů a o způsobu zjišťování a regulace jejich výskytu v zemědělských veřejných skladech a skladech SZIF, ve znění vyhl. č. 380/2011 Sb. a 328/2012 Sb.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění zákonů č. 147/2002 Sb., 149/2002 Sb., 219/2003 Sb., 554/2005 Sb., 377/2005 Sb., 184/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 178/2006 Sb. a 299/2007 Sb., 96/2009 Sb., 223/2009 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 300/2009 Sb., 331/2010 Sb., 54/2012 Sb.,

– prováděcí předpisy:

129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu (ruší vyhl. č. 369/2009 Sb., 298/2012 Sb., 168/2011 Sb.),

61/2011 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, (ruší vyhl. č. 206/2004 Sb., 581/2006 Sb.),

378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin,

332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu (ruší vyhl. č. 147/2004 Sb.),

449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění vyhl. č. 125/2007 Sb., 320/2007 Sb., 11/2009 Sb., 446/2009 Sb., 389/2010 Sb., 404/2011 Sb., 290/2012 Sb.,

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů,

– prováděcí předpisy:

124/2006 Sb., kterou se ruší vyhl. č. 95/2006 Sb., o stanovení seznamu odpadů, na které se vztahuje postup podle § 55 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb.,

383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (změna vyhl. č. 41/2005 Sb., 294/2005 Sb., 341/2008 Sb., 351/2008 Sb., 478/2008 Sb., 61/2010 Sb., 170/2010 Sb., 93/2013 Sb.),

382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě (změna vyhl. č. 504/2004 Sb.),

381/2001 Sb., o stanovení Katalogu odpadů, Seznamu nebezpečných odpadů (změna vyhl. č. 503/2004 Sb. a 168/2007 Sb., 374/2008 Sb.),

376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů (změna vyhl. č. 502/2004 Sb.).

Zákon č. 156/1998 Sb., zákon o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů,

– prováděcí předpisy:

257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě,

474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva ve znění vyhl. č. 401/2004 Sb., 209/2005, 271/2009 Sb.,

274/1998 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění vyhl. č. 399/2004 Sb., 476/2000 Sb., 473/2002 Sb., 91/2007 Sb., 353/2009 Sb.,

275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků ve znění vyhl. č. 477/2000 Sb., 400/2004 Sb.,

273/1998 Sb., o odběrech a chemických rozborech vzorků hnojiv ve znění vyhl. č. 475/2000 Sb.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů

– prováděcí předpisy:

641/2004 Sb., o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence,

116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (ruší zákon č. 86/2002 Sb. a jeho prováděcí předpisy),

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zák. č. 123/1998 Sb., 100/2001 Sb.

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 521/2002 Sb., 437/2004 Sb., 695/2004 Sb., 444/2005 Sb., 222/2006 Sb., 25/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 69/2013 Sb.), a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití.

Některé další související předpisy právního řádu ČR:

Vyhláška č. 412/2008 Sb., kterou se stanoví seznam katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění vyhl. č. 427/2009 Sb., 340/2010 Sb. a 358/2011 Sb., 412/2012 Sb.,

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění zákona č. 130/2008 Sb., ve znění NV č. 288/2010 Sb.

Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., 237/2004 Sb., 257/2004 Sb., 296/2007 Sb., 188/2011 Sb., 350/2012 Sb.,

– prováděcí předpisy:

3/2008 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 151/1997 Sb. (změna vyhl. č. 456/2008 Sb., 460/2009 Sb., 364/2010 Sb., 387/2011 Sb., 450/2012 Sb.).

8. Kontrola jakosti

a) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a čerstvých hub

K hodnocení jakosti čerstvé zeleniny se používají zejména zákon č. 110/1997 Sb. a 146/2002, ve znění pozdějších předpisů, a dále nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 852/2004 a 178/2002 a rovněž nařízení Komise (EU) č. 543/2011, v platném znění. Na základě požadavků právních předpisů EU je od roku 2010 přiřazena do kategorie čerstvé zeleniny i kategorie čerstvých hub.

V roce 2012 byla inspektory Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) provedena kontrola zaměřená na dodržování jakostních požadavků a správnosti označování u čerstvé zeleniny a hub u celkem 252 kontrolovaných osob. V rámci 829 kontrol bylo v tržní síti zkontrolováno 1 633 šarží čerstvé zeleniny a hub, z čehož 453 šarží nevyhovělo požadavkům na jakost a označování.

Největší počet nevyhovujících vzorků dle země původu byl zaznamenán u vzorků původem ze státu EU (198 vzorků), nicméně dle procentuálního vyjádření byl u více než třetiny vzorků čerstvé zeleniny a hub původem z ČR zaznamenán nedostatek v jakosti či označování. Nejvíce nedostatků bylo zjišťováno u kořenové zeleniny, zejména u mrkve, celeru a petržele, dále u cibulové zeleniny (cibule a česnek) a u plodové zeleniny (především u rajčat a zeleninové papriky).

Situace týkající se nejčastěji zjišťovaných nedostatků byla v roce 2012 obdobná jako v přecházejících letech. U čerstvé zeleniny a hub se jednalo ve 377 případech o nedodržení minimálních požadavků na jakost především z důvodů přítomnosti plísní a hnilob na plodech. V případě česneku byly zjištěny rovněž cibule silně naklíčené, necelistvé, vyschlé, u listové zeleniny (hlávkového salátu) byly hlávky silně zavadlé, v některých případech nečisté s výskytem zeminy.

Nevyhovující označení u čerstvé zeleniny bylo zaznamenáno ve 122 případech. Na obalu nebo v místě nabídky spotřebiteli nejčastěji chyběl údaj o zemi původu, dále pak nebyla deklarována třída jakosti. Byly zjištěny případy, kdy se údaj s označením země původu uvedený na obalu produktu nebo v dodacím listu lišil s údajem uvedeným na informační tabuli pro spotřebitele umístěné nad tímto produktem. V sedmi případech skutečná hmotnost balení neodpovídala hmotnosti deklarované na obalu.

Počet kontrolovaných šarží čerstvé zeleniny a hub za rok 2012

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	7	0,0	172	39,5	27	0,0	0	-	206	33,0
Kořenová	7	0,0	227	48,9	47	8,5	0	-	281	40,9
Košťálová	5	0,0	150	22,0	34	0,0	0	-	189	17,5
Listová a nat'ová	4	0,0	127	22,0	57	1,8	0	-	188	15,4
Lusková	1	0,0	23	8,7	7	14,3	0	-	31	9,7
Plodová	14	0,0	514	36,4	122	1,6	0	-	650	29,1
Řapíkatá	0	-	16	31,3	2	0,0	0	-	18	27,8
Ostatní	1	0,0	15	40,0	0	-	0	-	16	37,5
Houby čerstvé	1	0,0	43	11,6	8	0,0	2	0,0	54	9,3
CELKEM	40	0,0	1 287	34,6	304	2,6	2	0,0	1 633	27,7
Původ zboží ČR	31	0,0	313	40,9	62	1,6	2	0,0	408	31,6
Třetí země	0	-	92	34,8	23	4,3	0	-	115	28,7
EU mimo ČR	8	0,0	722	26,6	216	2,8	0	-	946	20,9
Původ neuveden	1	0,0	160	58,1	3	0,0	0	-	164	56,7

Pramen: SZPI

V roce 2012 bylo na obsah cizorodých látek odebráno celkem 628 vzorků čerstvé zeleniny a hub. Z 30 analyzovaných vzorků bylo pouze u jednoho vzorku pastináku zjištěno nadlimitní množství kadmia. Rezidua pesticidů byla zjišťována u 498 vzorků, v 7 případech byl maximální reziduální limit překročen. Z celkového počtu 89 vzorků odebraných na stanovení dusičnanů nebyl zaznamenán jediný nadlimitní nález.

Výsledky rozborů čerstvé zeleniny a hub z laboratoří a z hodnocení na místě za rok 2012

Zelenina	Počet analýz									
	Analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	11	36,4	32	6,3	59	1,7	131	29,0	84	35,7
Kořenová	4	50,0	41	29,3	100	1,0	171	55,6	82	31,7
Košťálová	5	20,0	38	0,0	81	2,5	114	22,8	66	10,6
Listová a nat'ová	2	0,0	29	6,9	134	0,7	50	38,0	33	27,3
Lusková	1	0,0	1	0,0	23	4,3	9	22,2	2	0,0
Plodová	20	0,0	114	18,4	201	0,5	406	33,5	198	21,2
Řapíkatá	0	-	4	0,0	6	0,0	10	40,0	6	16,7
Ostatní	3	0,0	5	0,0	2	0,0	6	50,0	5	80,0
Houby čerstvé	8	0,0	5	0,0	22	4,5	29	13,8	20	0,0
CELKEM	54	13,0	269	13,8	628	1,3	926	35,3	496	24,0

Pramen: SZPI

- Certifikace čerstvé zeleniny v roce 2012**

Certifikace čerstvého ovoce a zeleniny byla v roce 2012 prováděna dle nařízení Komise (EU) č. 543/2011, v platném znění. **Certifikace se provádí při dovozu či vývozu čerstvého ovoce a zeleniny do/ze třetích zemí, jedná se o kontrolu shody těchto produktů s obchodními normami Unie.** Inspektoři SZPI kontrolují jakost i označování produktů dle požadavků stanovených v jednotlivých obchodních normách. Obchodník, který dováží nebo vyváží čerstvé ovoce a zeleninu (včetně čerstvých pěstovaných hub a skořápkových plodů) **do/ze třetích zemí, je povinen tuto skutečnost nahlásit** na příslušný inspektorát SZPI. Bez platného osvědčení o shodě není možné danou šarží proclít.

Vydávání certifikátů o shodě s obchodními normami Unie pro čerstvé ovoce a zeleninu je prováděno podle **zákona č. 146/2002 Sb.**, o SZPI, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2012 bylo při dovozu čerstvé zeleniny určené k přímé spotřebě hlášeno na jednotlivé inspektoráty SZPI celkem 108 zásilek. Inspektoři SZPI vystavili celkem 64 certifikátů o shodě s obchodními normami Unie. Při vývozu čerstvé zeleniny byla provedena kontrola shody s obchodními normami u 58 šarží, na které bylo vystaveno celkem 7 certifikátů.

b) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a hub za období I. – III. čtvrtletí 2013

V uvedeném období roku 2013 bylo provedeno celkem 604 kontrol u 208 kontrolovaných osob, kdy byla ověřována jakost a správnost označení u čerstvé zeleniny a hub. Celkem bylo hodnoceno 1 029 šarží, tj. o 21 % méně v porovnání se stejným obdobím minulého roku. Z tohoto počtu nevyhovělo právním požadavkům celkem 384 šarží, tj. 37,3 %.

Pokud se týká procentuálního zastoupení nevyhovujících šarží podle země původu, nejmenší procento bylo zjištěno u produkce pocházející ze států EU (28,6 %), nejvyšší procento (74,0 %) u produkce, u které nebyl deklarován původ.

Nejvyšší procento nedostatků bylo zjištěno u zeleniny kořenové, kdy polovina šarží byla hodnocena jako nevyhovující. Vyšší podíl nejakostních plodů byl zaznamenán rovněž u zeleniny plodové (42,3 % nevyhovujících šarží). Co se týká jednotlivých druhů čerstvé zeleniny, byl nejvyšší počet nevyhovujících šarží zjištěn u rajčat, papriky, česneku, mrkve, salátových okurek, cibule a křenu.

Stejně jako v předcházejících letech byla kontrola jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a hub prováděna především v maloobchodní síti, kde bylo hodnoceno celkem 798 šarží, z toho 377 bylo kvalifikováno jako nevyhovujících, tj. 47,2 %. Nejčastějším důvodem nevyhovujícího stavu bylo nedodržení minimálních požadavků na jakost, kdy většina hodnocené zeleniny vykazovala známky hniloby nebo plísní viditelných pouhým okem. Byly rovněž zjištěny plody s výskytem živých škůdců anebo s poškozujícím zapříčiněným těmito škůdci, ojediněle plody znečištěné zeminou. U čerstvých hub nebyly v několika případech dodrženy podmínky skladování (byly zjištěny vyšší teploty úchovy).

Počet kontrolovaných vzorků čerstvé zeleniny a hub za I. – III. čtvrtletí roku 2013

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	9	0,0	130	37,7	23	0,0	1	0,0	163	30,1
Kořenová	5	20,0	143	61,5	31	3,2	1	0,0	180	50,0
Košťálová	6	33,3	51	43,1	25	0,0	0	-	82	29,3
Listová a nat'ová	5	0,0	83	27,7	33	0,0	3	33,3	124	19,4
Lusková	1	0,0	19	47,4	5	0,0	0	-	25	36,0
Plodová	9	11,1	329	51,1	58	0,0	4	0,0	400	42,3
Řapíkatá	0	-	10	60,0	0	-	0	-	10	60,0
Ostatní	2	0,0	13	38,5	1	0,0	0	-	16	31,3
Houby čerstvé	5	0,0	20	35,0	4	25,0	0	-	29	27,6
CELKEM	42	9,5	798	47,2	180	1,1	9	11,1	1 029	37,3
Původ zboží ČR	33	6,1	218	46,3	54	1,9	0	-	305	34,1
Třetí země	0	-	40	42,5	10	0,0	3	33,3	53	34,0
EU mimo ČR	9	22,2	390	37,2	112	0,9	6	0,0	517	28,6
Původ neuveden	0	-	150	76,0	4	0,0	0	-	154	74,0

Pramen: SZPI

V případě nevyhovujícího značení čerstvé zeleniny bylo nejčastějším nedostatkem neuvedení země původu. Byla zjištěna také zelenina bez jakéhokoliv značení, opakovaly se opět případy, kdy údaj o zemi původu, uvedený na regálovém lístku, byl v rozporu s údajem uvedeným v dodacím listu nebo na přepravním obalu.

Na cizorodé látky bylo hodnoceno celkem 377 šarží, z toho u třech vzorků čerstvé zeleniny byl překročen maximální limit pro rezidua pesticidů.

Výsledky rozborů čerstvé zeleniny a hub z laboratoří a z hodnocení na místě za I. – III. čtvrtletí 2013

Zelenina	Počet analýz									
	Analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	4	25,0	51	25,5	44	0,0	103	27,2	81	22,2
Kořenová	4	75,0	47	46,8	68	0,0	106	74,5	31	48,4
Košťálová	1	0,0	21	23,8	42	0,0	39	43,6	20	45,0
Listová a nat'ová	0	-	16	31,3	83	1,2	44	47,7	19	15,8
Lusková	1	0,0	3	0,0	12	0,0	13	61,5	5	20,0
Plodová	11	0,0	118	32,2	111	0,9	262	56,5	93	35,5
Řapíkatá	0	-	2	0,0	0	-	10	60,0	3	0,0
Ostatní	0	-	8	25,0	3	0,0	6	66,7	0	-
Houby čerstvé	3	0,0	3	0,0	14	7,1	9	22,2	5	0,0
CELKEM	24	16,7	269	31,6	377	0,8	592	52,9	257	30,7

Pramen: SZPI

• Certifikace čerstvé zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2013

Při dovozu čerstvé zeleniny určené k přímé spotřebě bylo na toto období na jednotlivé inspektoráty SZPI hlášeno celkem 77 zásilek. Inspektoři vystavili celkem 34 certifikátů o shodě s obchodními normami Unie. Při vývozu byla provedena kontrola shody u 19 šarží, na které bylo vystaveno celkem 11 certifikátů.

c) Výsledky kontroly zdravotní nezávadnosti a jakosti zpracované zeleniny v roce 2012

V roce 2012 bylo inspektory SZPI zkontrolováno celkem 523 vzorků, tj. o 20 % více než v předchozím roce. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 135 vzorků, tj. 26,1 %. Nevyhovělo 30 tuzemských a 105 vzorků původem z jiných zemí. Z hlediska jednotlivých skupin náležela k nejproblematictější skupině sušené zeleniny, zpracovaných hub a ostatních výrobků ze zeleniny.

Porovnáním výsledků kontroly zdravotní nezávadnosti, jakosti a označování u vzorků kontrolovaných ve výrobě, velkoobchodech a maloobchodech lze konstatovat, že četnost závad byla nejvyšší v maloobchodní síti.

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny v roce 2012

Původ zboží	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
ČR	94	4,3	116	21,6	8	12,5	0	-	218	13,8
Jiný než ČR	7	28,6	286	35,5	12	30,0	0	-	305	35,1
CELKEM	101	5,9	402	31,4	20	22,2	0	-	523	26,1

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Kontrola zpracované zeleniny byla zaměřena zejména na kontrolu chemických požadavků zdravotní nezávadnosti (dle vyhlášky č. 4/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 299/2012 Sb.) Jako nevyhovující z hlediska kontaminujících látek bylo vyhodnoceno 5 vzorků zpracované zeleniny – jeden vzorek sterilovaného červeného zelí z důvodu přítomnosti syntetického barviva, 3 vzorky kysaného zelí z důvodu přítomnosti kyseliny mravenčí a 1 vzorek kysaného zelí s nadlimitním množstvím oxidu siřičitého.

Mikrobiologickým požadavkům ve znaku plísně okem viditelné nevyhovělo celkem 8 vzorků – 1 vzorek sterilovaného zelí, 2 vzorky sterilovaných okurek a 5 vzorků upravené chlazené čerstvé zeleniny. Nesplnění jakostních požadavků (dle vyhlášky č. 157/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 113/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů) bylo zjištěno u 5 vzorků – 1 vzorek sterilovaných hub a 1 vzorek sterilovaného zelí z důvodu nižší hmotnosti pevného podílu, 1 vzorek upravené chlazené zeleniny z důvodu nižšího podílu jedné složky salátové směsi, 1 vzorek kečupu z důvodu nižšího podílu cukru a 1 vzorek protlaku z důvodu nižšího podílu rajčat.

Při senzorickém hodnocení byla zjištěna neodpovídající konzistence a vzhled u 19 vzorků – 13 vzorků sterilovaných okurek, 2 vzorků sterilované kukuřice, 1 vzorek sterilované řepy, 2 vzorků upravené chlazené zeleniny a 1 vzorek zmrazené zeleniny.

Nesprávně označeno bylo celkem 61 vzorků zpracované zeleniny, zejména z důvodu chybějícího označení v českém jazyce. Z dalších zjištěných nedostatků stojí za zmínku nedodržení podmínek skladování (zejména nevhodná skladovací teplota) především u kysaného zelí, upravené chlazené čerstvé zeleniny a zmrazené zeleniny a dále poškození obalů.

Výsledky rozborů zpracované zeleniny z laboratoří a z hodnocení na místě v roce 2012

Ukazatel	Počet rozborů									
	analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		označování	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Zelenina	82	9,8	103	5,8	146	3,4	221	26,2	94	63,8

Pramen: SZPI

d) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti zpracované zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2013

V tomto období bylo inspektory SZPI zkontrolováno celkem 346 vzorků, tj. o 23 % méně než za stejné období předchozího roku. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 74 vzorků, tj. 23,0 %, z toho 23 tuzemských. Z hlediska jednotlivých skupin náležely k nejproblematictější skupině sušené zeleniny, zeleninových protlaků a zpracovaných hub.

Porovnáním výsledků kontroly zdravotní nezávadnosti, jakosti a označování byla četnost závad nejvyšší v maloobchodní síti.

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny za I. – IX. měsíc roku 2013

Původ zboží	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh.%	celkem	nevyh.%	celkem	nevyh.%	celkem	nevyh.%	celkem	nevyh.%
Tuzemsko	72	6,2	94	21,1	4	0,0	0	-	170	14,5
Jiná než ČR	17	13,3	152	34,3	7	0,0	0	-	176	31,3
Celkem	89	7,5	246	29,2	11	0,0	0	-	74	23,0

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Při kontrole chemických požadavků na zdravotní nezávadnost byly jako nevyhovující z hlediska kontaminujících látek vyhodnoceny 4 vzorky – 1 vzorek kysaného zelí a 1 vzorek křenu z důvodu nadlimitního množství kyseliny sorbové a benzoové, 1 vzorek sterilovaného zelí z důvodu nadlimitního množství sacharinu a 1 vzorek sušených hub z důvodu nadlimitního obsahu pesticidů.

Mikrobiologickým požadavkům ve znaku plísně okem viditelné nevyhověly 3 vzorky upravené chlazené čerstvé zeleniny. Při kontrole jakostních požadavků nevyhovělo 5 vzorků – 2 vzorky sterilované zeleniny z důvodu neodpovídající hmotnosti pevného podílu, 1 vzorek upravené chlazené čerstvé zeleniny z důvodu nedodržení procentuálního podílu deklarovaných různých složek salátu a 2 vzorky kečupu z důvodu nižšího obsahu rajčatové složky.

Při senzorickém hodnocení byly zjištěny nedostatky u 7 vzorků kysaného zelí a 1 vzorku zmrazené zeleniny. Nesprávně označeno bylo celkem 29 vzorků zpracované zeleniny, zejména z důvodu chybějícího označení v českém jazyce. Z dalších zjištěných nedostatků stojí za zmínku nedodržení podmínek skladování (nevhodná skladovací teplota) zejména u kysaného zelí a zmrazené zeleniny a dále poškození obalů.

Výsledky rozborů zpracované zeleniny z laboratoří a z hodnocení na místě za I. – III. čtvrtletí roku 2013

Ukazatel	Počet rozborů									
	analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		označování	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Zelenina	32	15,6	76	2,6	86	4,7	130	25,4	52	55,8

Pramen: SZPI

SVĚTOVÝ A EVROPSKÝ TRH

Světová produkce rajčat na zpracování

V posledních třech letech má celková světová produkce rajčat na zpracování klesající trend. V roce 2012 dosáhla jen 33,4 mil. t, což pomohlo k redukci světových zásob této suroviny a k oživení její ceny. Celková potřeba rajčat zpracovatelského průmyslu je v roce 2013 odhadována zhruba kolem 40 mil. t, avšak očekávaná produkce rajčat bude zřejmě ještě o téměř 2 % nižší než v předchozím roce a o 15 % oproti roku 2011.

Produkce rajčat na zpracování v EU se v roce 2013 odhaduje meziročně nižší v objemu 7,4 mil. t. Tento pokles je způsoben nepříznivým průběhem počasí, zejména hojnými dešťovými srážkami v době sklizní rajčat. Mezi nejvýznamnější producenty rajčat určených na zpracování patří v rámci EU Španělsko, Portugalsko a Itálie.

Produkce rajčat ke zpracování (tis. t)

Země	2012	2013 (odhad)	2013/2012 v %
Celkem EU	8 213	7 439	-9,4
z toho:			
Itálie	4 500	4 100	-8,9
Portugalsko	1 190	1 100	-7,6
Španělsko	1 935	1 650	-14,7
Celkem svět	33 442	32 860	-1,7
z toho:			
Kalifornie	11 460	11 339	-1,1
Čína	3 230	3 200	-0,9
Chile	668	682	+2,1
Turecko	1 750	1 800	+2,8

Pramen: WPTC, Foodnews

Světová produkce česneku

Dostupnost česneku je celosvětově závislá na největším jeho producentovi – Číně, přestože v posledních třech letech byla sklizeň česneku v Číně průměrná. V roce 2013 zde však odhadují meziroční nárůst produkce česneku až o 30 %, což je způsobeno zejména rozšířením jeho pěstebních ploch.

Pěstování česneku má v **Kalifornii** stoupající trend. Jeho produkce se na celkové produkci česneku USA podílí přibližně 90 %. V roce 2012 byla sklizeň mírně podprůměrná, v roce 2013 z důvodu příznivého průběhu počasí a rozšíření pěstebních ploch na cca 800 ha odhadují jeho sklizeň vyšší. Pěstební plocha česneku v **Argentíně**, která v roce 2012 činila 8 480 ha, byla nejnižší za posledních 17 let. Tento pokles byl 46% v porovnání s předchozím rokem 2011, kdy výměra 15 876 ha byla nejvyšší od roku 2003. Pěstování česneku je soustředěno do regionu Mendoza, ze kterého se 70 % produkce česneku exportuje. Největším odběratelem argentinského česneku je Brazílie, do které směřuje 76 % veškerého argentinského exportu. Negativně se zde však projevuje konkurence Číny, která dodává česnek za příznivější ceny. Do zemí EU pak směřuje přibližně 15 % argentinské produkce česneku (odběrateli jsou zejména Španělsko 6 %, Francie 5 %, Nizozemsko a Itálie po 2 %). Export do USA se na celkovém vývozu podílí 2 %.

Ve srovnání s pěstebními plochami česneku velkých producentských zemí je plocha pro pěstování česneku v **Chile** malá. Pěstební plochy se v průběhu let 2007 – 2011 rozšířily na 1 463 ha, avšak v roce 2012 klesly na 1 322 ha. Přesto se však Chile jako exportér česneku na světovém trhu uplatňuje. V **Me-xiku** se v roce 2013 česnek pěstoval na 5 421 ha, což byl minimální pokles oproti předchozímu roku. Přesto byl výnos česneku v roce 2013 vyšší a celková sklizeň dosáhla téměř 60 tis. t, což bylo o 10 % více než v loňském roce.

Ve španělské Andalusii se podle oficiálních informací pěstební plochy česneku v roce 2013 zvýšily proti předchozímu roku o 15 % na 5 522 ha a sklizeň je odhadována na 56 378 t (tj. více než 15% meziroční nárůst). V regionu Castilla-Mancha, který je nejvýznamnější pro španělskou produkci česneku, se proti předchozímu roku, kdy se česnek pěstoval na 16 900 ha, zvýšila pěstební plocha o 6 %.

Zahraniční obchod EU s česnekem se třetími zeměmi

Dovozy česneku do EU ze třetích zemí se v roce 2013 snížily. Při jeho vysoké produkci ve Španělsku a nezanedbatelné sklizni v Itálii, Francii, Polsku, Rumunsku a Řecku je v EU vysoký podíl samozásobení česnekem. V EU 27 dosahuje produkce česneku přibližně 270 tis. t, dovozy do EU ze třetích zemí se pohybují od 70 - 90 tis. t. Dovozy do EU byly podle údajů Eurostatu v minulém roce nižší a oproti v roce 2007, kdy se ještě určité množství česneku z Brazílie, Maroka a USA uplatnilo na evropském trhu, se stále více zaměřují na dovozy z menších producentských zemí. Naproti tomu roste export španělského česneku. V roce 2012 Španělsko vyvezlo 81,5 tis. t česneku, z toho do zemí EU směřovalo téměř 69 tis. t (v roce 2006 to bylo 51 tis. t česneku, z toho do zemí EU 47,5 tis. t).

Produkce zeleniny v EU

Celková produkce zeleniny v EU v roce 2012 dosáhla cca 61,2 mil. t, tj. meziroční pokles přibližně o 1 %, což bylo způsobeno zejména nižší sklizní cibule a hlávkového zelí. Na celkovém objemu produkce zeleniny se podílely více než jednou polovinou čtyři druhy zeleniny, a to rajčata, cibule, mrkev a hlávkové zelí. Největšími producenty zeleniny v rámci EU je Španělsko, Itálie, Francie a Polsko.

Produkce **rajčat** dosáhla v roce 2012 cca objemu 18,3 mil. t, přičemž hlavními producenty jsou Španělsko a Itálie. Ve Španělsku sklídili 5,9 mil. t rajčat, z toho bylo 1,9 mil. t rajčat určených na zpracování. Sklizeň **cibule** v zemích EU činila 5,7 mil. t, což bylo o 12 % méně v porovnání s rekordní úrodou roku 2011. Produkce **mrkve** ve výši 5,2 mil. t byla nižší proti předchozímu roku o 4 %. Deficit byl způsoben především nižší úrodou ve Francii a Velké Británii a rovněž v Polsku, naproti tomu vyšší sklizně bylo dosaženo v Německu. Produkce **hlávkového zelí** dosáhla výše 1 mil. t, což bylo o 8 % méně než v roce 2011. K poklesu sklizně došlo zejména v Německu, Nizozemsku a Polsku.

Produkce zeleniny v zemích EU (mil. t)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 (odhad)
EU 15	53,7	52,5	50,2	50,5	49,1	49,0	48,3	49,5	48,9
EU 12	13,5	12,1	12,5	11,9	12,5	12,8	12,2	12,5	12,3
EU 27	67,2	64,6	62,7	62,4	61,6	61,8	60,2	62,0	61,2

Pramen: Rynek owoców i warzyw, Polsko 2012

Zahraniční obchod EU s čerstvou zeleninou (tis. t)

Ukazatel	2007	2008	2009	2010	2011	2012 (do 30.4.)
Export	11 935	12 993	12 575	12 914	13 572	7 100
– vnitřní	10 700	11 357	11 059	11 241	11 835	6 162
– vnější	1 235	1 636	1 516	1 673	1 737	938
Hlavní exportéři						
Španělsko	3 209	3 427	3 448	3 378	3 845	2 381
Nizozemsko	3 522	3 783	3 602	3 894	3 908	1 829
Import	14 415	14 893	13 440	13 394	13 918	7 716
– vnitřní	11 207	11 791	11 465	11 483	12 034	6 538
– vnější	3 208	3 102	1 975	1 911	1 884	1 178
Hlavní importéři						
Německo	3 077	3 193	3 086	3 117	3 349	1 744
Velká Británie	1 984	1 763	1 617	1 610	1 650	852

Pramen: Rynek owoców i warzyw, Polska 2012

Produkce zeleniny na Slovensku

V roce 2012 se z 29,2 tis. ha pěstitelských ploch sklídilo 310,1 tis. t zeleniny, tj. o 1,5 % méně v porovnání se sklizní roku 2011. Výměra krytých ploch pro pěstování zeleniny se v roce 2012 v porovnání s předchozím rokem zvýšila o 45 % na 156,2 ha, ale produkce zeleniny byla, z důvodu výrazného poklesu výnosů, o 32,6 % nižší a činila 3 986,7 t.

Celkový dovoz čerstvé zeleniny v roce 2012 se meziročně snížil o 4,8 % na 253,2 tis. t, přičemž největší podíl na dovozu mělo zelí, mrkev, melouny, rajčata a cibule. Hlavními dodavateli čerstvé zeleniny bylo Polsko, ČR, Španělsko a Německo.

Vývoz čerstvé zeleniny ze SR zaznamenal v roce 2012 výrazný nárůst o 26,8 % a dosáhl objemu 35,6 tis. t, přičemž největší objemy směřovaly do Maďarska a ČR. Záporná hodnota salda zahraničního obchodu meziročně klesla o 9,2 % na 127,9 tis. €.

Produkce zeleniny na Slovensku

Zelenina	Sklizňové plochy v ha			Produkce zeleniny v t		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
CELKEM	30 559	30 334	29 164	284 429	314 855	310 148
Z toho: zelí celkem	4 122	4 150	4 408	46 712	51 030	56 952
květák	903	878	652	6 168	6 520	6 664
hlávková kapusta	881	876	640	6 953	6 921	5 099
kedlubny	1 181	1 189	1 186	11 723	12 033	11 007
celer	233	230	179	2 089	2 052	1 578
mrkev a karotka	2 454	2 393	2 500	34 879	35 044	32 560
petržel	1 116	1 113	1 132	8 204	9 261	12 052
okurky nakládačky	1 192	1 177	1 304	11 710	11 815	12 184
okurky salátové	1 027	983	961	15 608	16 560	18 373
paprika	2 053	1 998	1 971	23 584	25 777	27 691
pór	14	14	14	86	92	93
rajčata	2 703	2 929	2 958	36 457	45 076	44 393
cibule	2 370	2 369	2 255	28 222	35 157	33 328
česnek	523	544	530	2 141	2 307	2 239
salát hlávkový	310	300	284	2 747	2 593	2 591
fazolové lusky	220	225	226	998	828	523
hrách zahradní	2 350	2 038	1 784	4 850	7 171	3 408

Pramen: *Situačná a výhľadová správa, VÚEPP Bratislava*

Poznámka: celková produkce zeleniny včetně odhadu samozásobení

PĚSTOVÁNÍ ZELENINY V ČR

Pro pěstitele zeleniny v ČR byl rok 2012 klimaticky nepříznivý. V zimních měsících došlo na některých pozemcích bez sněhové přikrývky k vymrznutí ozimých druhů zeleniny (v rozsahu od 30 – 90 %), uchráněny byly pouze porosty zakryté netkanou textilií. V důsledku brzkého nástupu jara byly založeny první porosty raných druhů zeleniny již v polovině března, avšak některé z nich byly v dubnu a květnu poškozeny přízemními mrazíky, jako např. rané výsevy mrkve, petržele a výsadby košťálovin. Na Moravě byly zničeny porosty okurek, tykví a paprik.

Klimatické podmínky v posledních letech ukazují, že významným stabilizačním faktorem v zemědělství jsou závlahy. Sucho, které panovalo na jaře v roce 2012, postihlo především pěstitele na severní a jižní Moravě. Vybudované závlahové systémy nebyly dostačující ke krytí vláhového deficitu, proto zde došlo ke snížení výnosů vlivem stresu ze sucha a některé porosty musely být dokonce zaorány. Ve druhé polovině května způsobil silný přivalový déšť zatopení a zničení části zeleninových porostů především na Přerovsku. Ve druhé polovině srpna postihlo některé pěstitele na Litoměřicku ničivé krupobití, kdy byly na mnoha místech zničeny porosty květáku, zelí, kapusty a celeru. Krupobití zasáhlo také pěstitele v okolí Prostějova, kde byly poškozeny porosty paprik, cuket, květáku, zelí, kapusty a cibule. Proměnlivé počasí roku 2012 mělo za následek vyšší výskyt škůdců a houbových chorob.

Výměra pěstebních ploch zeleniny byla v roce 2012 historicky nejnižší a představovala 12 571 ha, tj. 11% meziroční pokles. V rozsahu pěstování jednotlivých druhů zeleniny došlo k největšímu procentuálnímu snížení plochy u celeru a kapusty, zvýšila se pouze výměra česneku. Podle údajů ČSÚ klesla meziročně produkce zeleniny v roce 2012 o 16 % na 232,9 tis. t. Ke snížení sklizně došlo u všech sledovaných druhů zeleniny, nejvíce u ředkviček, kapusty, cibule, celeru a květáku.

Vývoj osevních ploch konzumní zeleniny v ČR (ha)

Zelenina	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celer	319	348	298	296	294	334	186	270
Cibule	2 235	2 152	2 072	1 732	1 832	1 830	1 515	1 527
Česnek	37	63	45	56	67	82	164	181
Hrách dřeňový	1 132	1 341	1 310	973	1 020	993	1 034	1 178
Kapusta	176	146	157	156	118	177	117	91
Kedlubny	139	124	137	147	180	192	80	183
Květák	510	443	396	317	316	362	358	265
Mrkev	679	688	603	603	638	688	547	597
Okurky nakládačky	261	333	235	331	296	268	263	224
Okurky salátové	125	137	101	131	118	99	54	62
Petržel	364	529	278	190	244	231	180	186
Pórek	-	-	-	-	-	11	7	12
Rajčata	513	433	301	442	389	409	381	309
Ředkvičky	-	-	-	-	-	242	42	156
Salát hlávkový	-	-	-	-	-	182	139	173
Zelí hlávkové*	1 310	1 287	1 235	1 088	1 077	1 462	1 200	1 096
Ostatní zelenina	2 271	2 248	2 565	2 378	1 995	2 028	2 073	2 047
Zelenina celkem	9 970	10 272	9 732	8 838	8 583	9 591	8 340	8 557

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje vždy k 31. 5. příslušného roku, údaje bez dopočtu sektoru domácností obyvatelstva, * součet osevních ploch zelí hlávkového bílého a červeného

Sklizňová plocha zeleniny v ČR (ha)

Zelenina	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celer	527	547	478	456	448	479	321
Cibule	2 970	2 870	2 709	2 296	2 376	2 340	1 993
Česnek	337	357	304	286	288	290	359
Hrách dřeňový	1 458	1 661	1 592	1 223	1 261	1 219	1 246
Kapusta	247	214	219	211	171	227	163
Kedlubny	487	465	441	416	440	436	308
Květák a brokolice	589	523	464	377	374	416	409
Mrkev	1 234	1 233	1 088	1 033	1 052	1 076	911
Okurky nakládačky	1 411	1 457	1 232	1 215	1 148	1 067	1 012
Okurky salátové	507	510	433	426	402	366	304
Petržel	645	804	520	405	451	425	362
Pór	-	-	-	-	-	25	20
Rajčata	1 456	1 451	1 202	1 241	1 159	1 131	1 058
Ředkvičky	-	-	-	-	-	265	239
Salát hlávkový	-	-	-	-	-	245	198
Zelí hlávkové *	1 510	1 482	1 410	1 243	1 226	1 602	1 331
Ostatní zelenina	3 029	2 990	3 275	3 007	2 601	2 498	2 337
Zelenina celkem	16 406	16 564	15 366	13 835	13 396	14 108	12 571

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené, údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Celková sklizeň zeleniny v ČR (t)

Zelenina	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celer	10 588	11 364	10 390	11 414	10 223	9 410	6 997
Cibule	45 387	40 424	52 372	48 325	43 248	54 311	40 018
Česnek	2 079	2 038	1 759	1 590	1 457	1 530	1 272
Hrách dřeňový	6 759	5 857	6 201	4 742	4 130	4 588	3 590
Kapusta	4 327	4 242	4 048	3 930	2 994	4 043	2 906
Kedlubny	8 095	7 598	6 802	6 496	6 604	6 838	5 344
Květák a brokolice	9 069	7 611	7 549	5 937	5 441	6 068	4 655
Mrkev	33 813	39 466	34 406	31 982	27 735	33 205	28 378
Okurky nakládačky	22 460	22 367	18 290	14 116	16 731	16 130	13 849
Okurky salátové	14 790	10 859	10 798	9 629	8 625	9 229	7 621
Petržel	8 324	9 125	7 663	5 268	5 152	5 708	4 504
Pór	-	-	-	-	-	345	278
Rajčata	35 604	29 771	27 899	29 441	20 721	28 536	25 740
Ředkvičky	-	-	-	-	-	2 848	1 338
Salát hlávkový	-	-	-	-	-	2 024	1 869
Zelí hlávkové*	55 945	57 915	56 656	50 679	40 664	62 874	53 565
Ostatní zelenina	34 312	33 390	29 491	30 291	24 898	29 915	30 949
Zelenina celkem	291 552	282 027	274 324	253 840	218 623	277 602	232 873

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené, údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Průměrný hektarový výnos v ČR (ha/t)

Zelenina	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celer	20,08	20,76	21,73	25,05	22,84	19,64	21,79
Cibule	15,28	14,09	19,33	21,05	18,20	23,21	20,08
Česnek	6,17	5,70	5,78	5,57	5,06	5,28	3,54
Hrách dřeňový	4,64	3,53	3,90	3,88	3,27	3,76	2,88
Kapusta	17,51	19,78	18,52	18,66	17,51	17,81	17,78
Kedlubny	16,63	16,33	15,43	15,62	15,01	15,68	17,34
Květák a brokolice	15,41	14,55	16,26	15,77	14,56	14,60	11,39
Mrkev	27,41	32,01	31,62	30,97	26,36	30,85	31,14
Okurky nakládačky	15,92	15,35	14,84	11,62	14,58	15,11	13,68
Okurky salátové	29,19	21,31	24,94	22,61	21,48	25,20	25,03
Petržel	12,91	11,35	14,74	13,02	11,42	13,44	12,43
Pór	-	-	-	-	-	13,92	13,89
Rajčata	24,45	20,52	23,21	23,72	17,87	25,23	24,34
Ředkvičky	-	-	-	-	-	10,77	5,60
Salát hlávkový	-	-	-	-	-	8,26	9,45
Zelí hlávkové*	37,06	39,09	40,19	40,78	33,18	39,24	40,25

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené; údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácnosti

Vývoj pěstování zeleniny v průběhu roku 2013

Rok 2013 je z hlediska vývoje počasí velice různorodý s výraznými rozdíly v rámci jednotlivých pěstitelských oblastí. Z důvodu nízkých teplot a vydatných dešťových srážek v jarním období se výsadba zeleniny zpozdila většinou až na začátek dubna. Od té doby probíhala vegetace bez problémů až do začátku června, kdy byli pěstitelé v Čechách zasaženi ničivou povodní. Velká voda zatopila a zcela zničila úrodu zeleniny na 982 ha a škody dosáhly cca 190 mil. Kč. Protože se neočekávalo, že se tato přírodní katastrofa bude opakovat v tak krátkém časovém intervalu (od povodni roku 2002), pěstitelé si pojistili porosty např. proti kroupám a jiným rizikům, proti povodni však ve většině případů nikoliv.

Na konci června 2013 došlo k razantnímu zvýšení teplot, které v měsíci červenci dosahovaly teplotních rekordů (37 – 39° C). Dlouhotrvající sucho spolu s vysokými teplotami se na porostech zeleniny projevilo negativně. Výpar v důsledku veder byl tak vysoký, že ani závlahy nestačily dodávat rostlinám potřebné množství vody. Vysazovaná zelenina se špatně ujímala, porosty stagnovaly v růstu. V roce 2013 se zelináři potýkali také s vysokým výskytem škůdců, zejména mšic a molíc. Proti molici nejsou registrovány efektivní přípravky, a tak tento škůdce způsoboval v porostech velké problémy.

Kořenová zelenina

V důsledku již popsaného průběhu počasí v jarním období byly výsevy porostů kořenových zelenin zpožděny o 2 – 3 týdny. Vývoj porostů pokračoval bez problémů až do přelomu května a června, kdy přišly přívalové deště, které na některých místech republiky způsobily značné škody. Vlivem vlhkého počasí se v závěru vegetace objevovala na listech alternaria. Sklizeň pak probíhala již bez problémů a za příznivého počasí. Výnosy u kořenové zeleniny jsou průměrné a kvalita zeleniny je nižší. V důsledku proměnlivého počasí byl v porostech pozorován vyšší výskyt rozpraskaných kořenů.

Košťálová zelenina

Rok 2013 byl svým mimořádným průběhem počasí pro pěstování košťálovin velice problematický. Nejranější výsadby **květáku** byly zpožděny v důsledku pozdního nástupu jara o 2 – 3 týdny a pěstitelé museli skladovat objednanou sadbu v provizorních podmínkách, což přinášelo značné komplikace. Po výsadbě v měsíci dubnu přetrvávalo chladné a deštivé počasí, které znemožňovalo agrotechnické zásahy k ošetřování porostů, především u ploch nakrytých textilií. Toto počasí porostům nesvědčilo, a proto byla sklizeň raných květáku opožděna, ovšem byla kvalitní s vysokou výtěžností.

Sklizeň **kedluben** začala v posledním květnovém týdnu. Její průběh komplikovaly vydatné srážky počátkem června, které způsobily lokální záplavy a vytvořily na rovinatých pozemcích laguny. Přes veškerá opatření, jako např. vypouštění vody pomocí výkopů do přilehlých vodotečí a odčerpávání vody čerpadly, došlo k částečné redukci porostů tam, kde voda stála několik dnů. Bohužel, stejná situace se opakovala cca po 14 dnech, kdy pěstitelé opět nemohli provádět další výsadby a agrotechnické zásahy na rozmáčených pozemcích. Porosty trpěly přebytkem vody a nedostatkem vzduchu, došlo k nadměrnému zaplevelení, což v důsledku přineslo nevyrovnané porosty a zvýšené náklady na následné odplevelení. Období dešťů bylo pak vystřídáno extrémně vysokými teplotami, což porosty s **hlávkovým zelím** snášely velice dobře, ale květák založil pozdě růžice a opoždila se jeho sklizeň. Chladné září mělo za následek pomalý růst květáku, což se negativně odrazilo na jeho sklizňové velikosti a výši výnosů.

Dalším problémem po celou sezónu byl mimořádný výskyt škůdců, především mšic. Abnormální problémy jsou v posledních letech s relativně novým škůdcem, který se dříve vyskytoval pouze ve sklenících, a to s molicí. Důvodem zvýšeného výskytu molice je pěstování řepky, která slouží molicím k přezimování a namnožení v jarním období. Jejich masový výskyt přetrvával až do konce pěstitelské sezóny. Největší škody způsobily na hlávkové kapustě, která se mnohdy stala neprodejnou, ale i na zelí a květáku. Dalším škůdcem s masivním výskytem byly housenky zápředníčka a dále rovněž dřepčící a trásněnky.

Cibulová zelenina

Vzhledem k nepříznivým podmínkám v jarním období byla jarní **cibule** vyseta o 25 – 30 dní později ve srovnání s předchozím rokem. Negativní vliv na růst cibule měly červnové záplavy, přívalové deště na některých pozemcích zapříčinily splavení porostů. V následujícím období veder a sucha bylo nutné intenzivně porosty cibule zavlažovat. V době sklizně přetrvávalo, zejména na severní Moravě, deštivé počasí, a tak museli pěstitelé cibuli dosušet ve skladech, což mělo za následek snížení její skladovatelnosti. Někteří pěstitelé měli problémy s napadením porostů trásněnkou, na kterou nejsou v ČR registrovány efektivní insekticidy.

Produkce cibule je v důsledku sucha nižší a sklizené cibule jsou menší velikosti. Vysázené porosty **česneku** výborně přezimovaly, i průběh vegetace byl bezproblémový, a tak je v letošním roce česneku dostatek.

Listová zelenina

Plochy listových zelenin zaznamenaly určité změny oproti roku 2012. Dominantní postavení má stále **salát ledový**, naopak dříve populární **salát hlávkový** zaznamenal další pokles pěstování. Průběh vegetace byl odlišný, ale některé aspekty se stále opakují. Velmi chladné jaro značně zkomplikovalo výsadby, které musely být o 2 – 3 týdny posunuty. První výsadby salátů rostly za velmi nízkých teplot, a to se negativně projevilo na kvalitě a vyrovnanosti sklizní. Saláty vysázené v pozdějších termínech se vyvíjely za lepších podmínek a dorůstaly v téměř stejném období a ve vyšší kvalitě. Další velký vliv na výši a kvalitu sklizní měly nadměrné červnové dešťové srážky, které způsobily na mnoha porostech značné škody.

Největší ztráty způsobily v Čechách nadměrné deště a poté na celém území tropické letní teploty. To se projevilo častým výskytem houbových chorob, bakterióz a mnoho rostlin vybíhalo do květu. Koncem léta se v porostech opět opakoval výskyt plísně salátové. Ze škůdců byl dominantní výskyt housenek mnoha druhů můr a motýlů, které značně škodily v porostech v průběhu léta.

Vzhledem k celkovému nedostatku zboží na trhu nebyl problém s odbytem salátů tuzemské produkce, výpadky nabídky na trhu byly kryty dodávkami (především ledového salátu) hlavně z Německa. Pozitivním jevem posledních let je zvyšující se trend prodeje nových typů salátů na našem trhu (např. Salanova, salát římský). Velký význam pro pěstování salátu u nás má zvyšující se zájem zákazníků o tyto zeleniny, které již mají své stálé místo na trhu celoročně. Listové zeleniny se tak významně podílejí na změně stravovacích trendů u nás i ve světě.

Lusková zelenina

Pěstitelé v moravské oblasti zaseti porosty **hrachu** ve druhé dekádě března. Koncem března však napadl na zaseté pozemky sníh a naklíčené rostliny ležely cca 5 týdnů pod ledovou krustou. Přesto rostliny neutrpěly větší škody. Další vývoj porostů byl uspokojivý, avšak před sklizní spadlo nadměrné množství srážek, čímž došlo k zamokření půdy a vytlačení půdního vzduchu. Důsledkem bylo žloutnutí rostlin a rozvoj plísně hrachové, proti které museli pěstitelé začít napadené porosty ošetřovat. Výnosy byly podprůměrné, pohybovaly se kolem 4 t/ha.

V Čechách se podařilo pěstitelům založit porosty hrachu až začátkem dubna. V červnu v důsledku mimořádně silných dešťových srážek došlo rovněž k přidušení porostů, k rozvoji houbových chorob a rozvoji zaplevelení. Na Litoměřicku povodeň zničila pěstitelům 229 ha hrachu, ostatní porosty hrachu dosahovaly výnosů 4 – 5 t/ha.

Plodová zelenina

Extrémní průběh počasí v roce 2013 měl nejvýraznější negativní dopad na plodovou zeleninu. Chladné a deštivé počasí zpozdilo výsadbu polních **paprik**, která probíhala až koncem května. Pak následovala chladná perioda, kdy byl růst rostlin velice pomalý. Okolo 20. června se začalo oteplovat a papriky rychle zregerovaly. V porovnání s loňským rokem se první sklizně výrazně zpozdily a začaly až po 20. červenci. V horkém létu dávala paprika vysokou úrodu, což však platilo pouze pro intenzivně zavlažované plochy. Od konce srpna nastoupilo opět období chladna, což zpomalilo vyzrávání plodů. První mráz přišel začátkem října a znamenal předčasnou likvidaci ještě silně nasazených porostů, čímž definitivně ukončil sklizeň plodů paprik. Vzhledem k tomu, že pěstitelé přišli o dvě plné sklizně (červencová a říjnová), odhaduje se snížení výnosů zhruba o třetinu.

Díky pozdnímu nástupu jara byl v průběhu pěstelské sezóny nízký výskyt škůdců, zejména třásněnek. Z hlediska chorob nebyl rok 2013 problematický, výjimkou byl pouze vyšší výskyt suché skvrnitosti způsobené nedostatečným příjmem vápníku rostlinou (reakce na extrémní teploty). Kvalita produkce byla velice dobrá a snížený výnos kompenzovaly dobré odbytové podmínky.

O úspěchu pěstování **okurek nakládaček** v roce 2013 rozhodl vhodný termín výsevu, a to kolem 25. 4., kdy porosty zaseté v tomto termínu ještě v pořádku vzešly a byly schopny ustát i následné velmi chladné počasí. Pozdější výsevy již byly značně problematické a řada takto založených ploch musela být nakonec přeseta nebo úplně zrušena. Plíseň okurková nebyla problémem, v porostech byl spíše zaznamenán vyšší výskyt viróz a bakteriální skvrnitosti. Vzhledem k výpadkům v produkci byl odbyt bezproblémový.

Pro pěstitele rajčat byl rok 2013 velmi špatný. Výsevy **keříčkových rajčat** se zpozdily vlivem pozdějšího nástupu jara, první plochy byly zasety až v polovině dubna. Vláhly bylo dostatek, rajčata dobře vzešla, avšak chladný květen jejich růst opět velmi zpomalil. Na rozdíl od ostatní plodové zeleniny se u nás keříčková rajčata pěstují ve velké většině na polích bez závlahy. Vlivem horkého a suchého počasí rajčata postupně zastavila nasazování nových plodů, opětovně začala regenerovat až ve druhé polovině srpna s příchodem dešťů. Z těchto příčin přicházela rajčata do sklizně ve velmi nevyrovnané zralosti, což znamenalo výrazné ztráty při sklizni. Chladné a deštivé září završilo již tak nepříznivý rok. Pozdější odrůdy rajčat již špatně dozrávaly. Na rostlinách se objevovaly houbové choroby a řada porostů tak nebyla sklizena vůbec. Pěstitelé venkovních **tyčkových rajčat** zasázeli s mírným zpožděním, a tak rostliny trpěly

stresem z nízkých teplot a jejich růst byl velice pomalý. Květní blizny u raných odrůd byly nevyvinuté, a tak měly tyto rostliny problém s opylením, což se projevovalo deformovanými plody na vijanech. V důsledku chladného počasí plody pozdě dozrávaly a začátkem října venkovní porosty spálil mráz.

Struktura zelinářských podniků

Čeští pěstitelé zeleniny se potýkají s finančními problémy, které nemají přímou souvislost s celosvětovou finanční krizí. Mnozí (zejména drobní zelináři) tento boj vzdali a se zelinářskou produkcí skončili.

Struktura zelinářských podniků podléhá průběžným změnám. Vývoj vedl ke koncentraci produkce zeleniny u větších výrobců a k ukončení činnosti menších, kteří nejsou napojeni na mezinárodní obchodní řetězce a ekonomicky se propadají.

V roce 2013 se v porovnání s předchozím rokem celková pěstební plocha tržní zeleniny zvýšila o 103 ha, což je pravděpodobně reakce pěstitelů na příznivé cenové a odbytové podmínky v roce 2012. Plochy se rozhodli navýšit i menší pěstitelé. U některých pěstitelů došlo k rozšíření nebo naopak k redukcí plochy, a tím se přesunuli do jiné velikostní kategorie.

Větší pěstitelé jsou většinou specializovaní na produkci určitých druhů zeleniny, mají nakoupenou speciální mechanizaci, někteří na svých farmách vybudovali moderní skladovací prostory a mají větší produktivitu práce. Drobní pěstitelé se většinou specializují na prodej ze dvora a na běžných a farmářských tržnicích, případně se snaží realizovat dnes velmi propagovaný systém „zeleninových bedýnek“. Některé větší farmy také prodávají část své produkce přímo z farmářských podejen.

Struktura pěstitelů tržní zeleniny v ČR

Rozsah pěstování (ha)	Počet pěstitelů					Pěstební plocha (ha)				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
100,1 – a více	23	22	23	19	20	5 287	5 025	5 575	5 301	5 222
50,1 – 100	22	23	22	20	21	1 445	1 332	1 482	1 435	1 485
30,1 – 50	36	35	36	21	19	1 031	1 021	1 192	1 085	1 098
20,1 – 30	17	18	19	23	24	321	332	397	382	402
10,1 – 20	34	33	33	44	46	540	504	579	545	522
5,1 – 10	46	43	43	45	42	292	188	252	225	255
1 – 5	79	77	74	77	75	112	121	136	123	175
ostatní	220	211	216	220	219	63	61	83	75	115
CELKEM	477	462	466	469	466	9 091	8 584	9 696	9 171	9 274

Pramen: ZUČM

Samozásobení domácností zeleninou

Pěstování zeleniny pro vlastní potřebu je rozšířeno zejména na vesnicích a v okolí menších měst. V obchodech a na farmářských tržnicích je téměř celoročně k dostání široký sortiment zeleninových druhů, a proto již nemají rodiny potřebu zeleninu na svých zahrádkách pěstovat. Mnoho domácností změnilo své produkční plochy na okrasné trávničky, které jsou nenáročné na údržbu. V důsledku mediálních kauz s nekvalitními dovoзовými potravinami, které se vyskytují na našem trhu, se některé domácnosti začínají postupně vracet k pěstování vlastní zeleniny. Tento trend ovšem narůstá velice pozvolna.

Výměry zeleniny pěstované pro vlastní spotřebu klesly během posledních let již na minimum, další pokles se již nepředpokládá. V roce 2012 dosahoval podíl samozásobení stejné úrovně jako v loňském roce, tj. cca 13,5 % z celkové produkce vypěstované zeleniny.

Na základě výsledků šetření ZUČM se odhaduje, že v současné době v ČR samozásobitelsky produkuje čerstvou zeleninu asi 236 tisíc domácností s průměrnou pěstební plochou pohybující se okolo 50 m², což představuje celkovou plochu cca 11 800 ha.

Struktura prodeje a odbytu pěstované čerstvé zeleniny od profesionálních pěstitelů v ČR v roce 2013

Supermarketům a hypermarketům	Všechny nadnárodní řetězce, tuzemské supermarkety (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 78 %
Velkoobchodům	Včetně jejich dalších dodávek do supermarketů a hypermarketů, export (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 8%
Na zpracování	Konzervárny, zelárny, mrazírny, sušárny apod. (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 10 %
Ostatní	Vlastní export, hotely a restaurace, ZOO, přímý prodej „ze dvora“ zákazníkům, farmářské tržnice, místním výkupům, vlastní spotřeba, ztráty, apod.	Podíl 4 %

Pramen: ZUČM

Struktura prodeje se od předchozího roku neliší. Většina pěstitelů již našla stabilní odběratele. Zboží větších pěstitelů míří na centrální sklady supermarketů a hypermarketů a do zpracovatelských závodů. Pěstitelé střední velikosti dodávají většinou velkoobchodníkům. Menší pěstitelé prodávají svoji produkci ze dvora, na tržnicích, případně využívají některé nově vznikající trendy jako je např. prodej prostřednictvím bedýnkového systému. Nevýhodou je malý objem prodaného zboží a vyšší organizační náročnost, proto je tento typ prodeje pouze doplňkový. Výhodou je výrazně vyšší odbytová cena, zákazníci ceněná čerstvost a kvalita nakupované zeleniny a také možnost seznámit se s podmínkami, v jakých je tato zelenina pěstována.

Rychlírenství zeleniny

V roce 2013 pěstitelé plochy skleníků a fóliovníků nerozšiřovali. Jejich výměra dosahuje 49 ha. V zakrytých plochách se rajčata pěstují na 20 ha, papriky na 6 ha, okurky na 6 ha, kedlubny na 2 ha, saláty na 4 ha a zeleninová sadba na 11 ha.

Při pěstování zeleniny ve sklenících a fóliovnících je stále více limitujícím faktorem cena dodávek tepla. Perspektivou pro rozšíření pěstování zeleniny v krytých plochách je např. využití zbytkového tepla z bioplynových stanic. Pro rozvoj rychlírenství by bylo výhodné rozvinout spolupráci také s průmyslovými provozovny produkujícími odpadní teplo (např. elektrárny a chemické závody). Co neefektivnější využití odpadního tepla by mohlo mít také vliv na zpomalení často diskutovaného globálního oteplování.

Tržní produkce zeleniny

V ČR nejsou statisticky sledovány plochy s produkcí zeleniny tržních a netržních pěstitelů. Údaje o rozsahu a objemu produkce tržní zeleniny obsahují i údaje o pěstování meziplodin. Informace v následující tabulce jsou výsledkem šetření ZUČM. V roce 2013 byly osevni plochy ve výši 9 274 ha sníženy o plochy zničené povodní na 8 292 ha.

Přehled o tržní produkci zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2011		2012		2013 (odhad)	
	ha	tuny	ha	tuny	ha	tuny
Brokolice	50	550	50	450	44	396
Celer	344	9 288	271	6 775	290	7 830
Cibule	1 728	53 568	1 378	39 962	1 434	41 586
Česnek	138	1 035	164	984	181	1 177
Fazolové lusky	82	574	85	680	75	600
Hrách celkem	1 101	4 588	982	3 589	949	4 840
Chřest	145	812	145	812	15	135
Kapusta hlávková	115	3 105	117	2 808	66	1 650
Kedlubny ¹⁾	192	5 952	147	4 410	119	3 570
Kukuřice cukrová	294	4 116	341	5 456	330	5 280
Květák	294	4 498	308	4 004	132	2 112
Mrkev	688	24 355	547	20 786	560	21 840
Okurky nakládačky	287	12 915	263	11 046	224	9 408
Okurky salátové	117	4 949	54	1 944	53	1 908
Paprika	244	10 614	233	9 320	214	8 560
Pastinák	52	1 040	17	306	5	90
Petržel	296	5 328	222	3 774	130	2 210
Pór	23	345	7	161	4	92
Rajčata	377	15 796	509	20 869	507	20 787
Ředkvička ²⁾	325	6 500	275	5 500	190	3 800
Řepa salátová ¹⁾	72	2 376	152	4 864	78	2 496
Saláty i barevné ²⁾	644	12 880	611	12 220	754	15 080
Špenát ¹⁾	361	5 415	425	6 800	347	5 552
Zelí hlávkové bílé a červené	1 417	60 874	1 150	51 750	943	53 751
Zelí pekinské ¹⁾	123	2 460	122	2 440	60	1 320
Zelenina ostatní	187	3 553	596	6 555	588	11 172
Celkem	9 696	257 486	9 171	228 265	8 292	227 241

Pramen: ZUČM

Poznámka: 1) rovněž jako meziplodina, 2) více sklizní

Plochy i produkce ředkvičky převyšuje údaje od ČSÚ, které provádí šetření v době, kdy ještě nemají pěstitelé vysety všechny sledy.

Tržní produkce - tj. zboží, které se odbytje do obchodní sítě nebo pro zpracovatelský průmysl

Produkce tržní zeleniny se na celkovém objemu produkce zeleniny ČR v roce 2012 podílela přibližně téměř 98 %. Údaje o produkci zeleniny ve výše uvedené tabulce jsou uvedeny podle reálně dosažitelných výnosů, které jsou vyšší než průměrné výnosy udávané ČSÚ.

Finanční vyjádření sklizně zeleniny

Tržby za tržní produkci zeleniny v roce 2012 vzrostly v porovnání s předchozím rokem o 12 % a dosáhly 2,5 mld. Kč, a to zejména v důsledku nárůstu cen zemědělských výrobců. K výraznému nárůstu tržeb došlo v roce 2012 především u řepy salátové, pekingského zelí, polních rajčat a kukuřice cukrové. Naproti tomu výrazný meziroční pokles tržeb nastal u pastináku, hrachu na průmyslové zpracování, póru, celeru, cibule a okurek salátových.

Porovnání finančního vyjádření tržní produkce zeleniny v ČR v letech 2009 – 2012 uvádí tabulka v příloze č. 2 této zprávy.

Trendy v pěstování zeleniny ve vztahu k potřebám trhu

V posledních letech vzniká několik trendů v rámci pěstování zeleniny. Jedním z nich je např. přizpůsobení dodávek zeleniny požadavkům trhu, tj. konzumovat čerstvou zeleninu celoročně. Hledají se odrůdy, u kterých je možné prodloužit jejich vegetační sezónu, a vyvíjí se nové technologie pěstování zeleniny. Dále pěstitelé vybudovali na svých farmách efektivní technologie skladování a posklizňových úprav, aby mohli průběžně dodávat na trh čerstvou zeleninu pranou, loupanou či jinak upravenou, tříděnou a balenou.

Zvyšuje se rovněž i kvalita potravin, omezuje se používání pesticidů a hnojiv. Zavádí se systém dohledatelnosti původu potravin. Je snaha zavést mechanizovanou sklizeň u těch druhů zelenin, u kterých to bylo dříve nepředstavitelné, jedná se např. o kombajnovou sklizeň brokolice.

Obecně lze říci, že stoupá poptávka po zelenině, která nevyžaduje náročnou kuchyňskou úpravu a lze ji rychle zkonsumovat. V domácnostech se z časových důvodů vaří méně ze základních surovin, a proto stále více roste potřeba polotovarů. Snižuje se spotřeba zelenin časově náročných na úpravu, např. hlávkové zelí, celer, hlávková kapusta, pór a červená řepa, a zvyšuje se spotřeba salátů, kedlubnů, ředkviček, paprik a chřestu. Roste rovněž spotřeba rajčat, a to především tzv. koktejlových a cherry rajčat. Zákazníci upřednostňují zeleninu menších rozměrů, aby ji mohli spotřebovat jednorázově.

INTEGROVANÁ PRODUKCE ZELENINY V ČR

Integrovaná produkce zeleniny je ekonomická produkce zeleniny vysoké kvality při uplatnění ekologicky přijatelných metod pěstování a minimalizace nežádoucích vedlejších účinků agrochemikálií při jejich používání. Klade důraz na zvýšení ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Pěstitelé postupují podle Pravidel pro integrovaný systém pěstování zeleniny (IPZ), dodržují metody správné zemědělské praxe, preventivní metody a metody signalizace, které umožní odhalení škodlivého činitele v porostu a následně cílené naplánování ochranného zásahu.

Svaz pro integrované systémy pěstování zeleniny (Svaz pro IPZ), který je součástí Zelinářské unie Čech a Moravy (ZUČM), byl založen v roce 2005 jako dobrovolné sdružení pěstitelů. V tomto roce se začala zelenina pěstovat dle stanovených pravidel pro IPZ na 3 437 ha. V roce 2007 se zelenina v systému IPZ pěstovala již na 4 572 ha. V tomto roce, po splnění podmínek dvouletého přechodného období, dostali první pěstitelé právo označovat svou kvalitní produkci ochrannou známkou IPZ. Tato známka pěstitelům slouží k odlišení jejich kvalitní produkce od ostatní zeleniny dodávané na tuzemský trh.

Hospodaření v rámci systému IPZ při ZUČM není podmíněno přísnými finančními sankcemi. Pěstitelé zde vstupují pouze do rizika odebrání ochranné známky, proto se počet žadatelů o ochrannou známku nijak výrazně nesnižuje a výměra zeleniny, ze které pěstitelé označují produkci touto známkou, pozvolna narůstá.

Produkce zeleniny v integrovaném systému pěstování vyžaduje průběžné plnění stanovených podmínek, jejichž porušení je sankcionováno vrácením dotace za celé období zpětně. Z těchto důvodů se někteří pěstitelé rozhodli po skončení pětiletého období již dále v pěstování zeleniny v tomto systému nepokračovat.

V roce 2013 je v tomto systému zařazeno 79 pěstitelů s výměrou přesahující 55% podíl z celkové pěstební plochy členů ZUČM, přičemž nejrozsáhlejšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ jsou Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Rok	Pěstitelé zeleniny ČR v systému IPZ evidovaní na SZIF		Žadatelé o ochrannou známku IPZ evidovaní u ZUČM			
			Držitelé ochranné známky IPZ		Pěstitelé v přechodném období (čekatelé)	
	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha
2005	X	X	X	X	37	3 437
2006	X	X	X	X	57	4 846
2007	63	4 572	34	4 158	35	1 119
2008	71	4 487	30	3 332	24	951
2009	80	4 920	50	3 934	9	380
2010	87	5 360	50	3 819	14	718
2011	93	6 092	54	4 826	13	397
2012	81	5 980	55	5 111	5	365
2013	79	5 951	59	5 448	6	255

Pramen: SZIF, ZUČM

Někteří pěstitelé hospodařící dle Pravidel pro IPZ nežadají o udělení ochranné známky IPZ. Z toho důvodu je rozdílný počet pěstitelů, kteří žádají SZIF o úhradu vícenákladů spojených s dodržováním pravidel stanovených v NV č. 79/2007 Sb., v platném znění, s počtem žadatelů, kteří žádají ZUČM o udělení ochranné známky IPZ.

SKLADOVACÍ KAPACITY V ZELINÁŘSTVÍ ČR

V roce 2013 pěstitelé zeleniny neinvestovali finanční prostředky do výstavby nových skladovacích prostor, ani do modernizace stávajících. Struktura skladovacích kapacit je oproti předchozímu roku beze změn.

Struktura skladovacích kapacit v zelinářství ČR k 1. 11. 2013

Druh skladu	Počet pěstitelů vybavených sklady	Počet skladů	Skladovací kapacita v t	Podíl z celkové kapacity	Naskladněno v t k 1.11.2013 (odhad)
Chlazené sklady	44	60	47 784	34 %	23 500
Sklady s řízenou atmosférou	2	3	2 360	2 %	300
Větrané sklady	58	93	90 201	64 %	25 300
CELKEM	104	156	140 345	100 %	49 100

Pramen: ZUČM

Poznámka: sledovány jsou jen zkolaudované sklady bez provizorních a manipulačních skladů

Pro sezónu 2013/14 bylo počátkem listopadu naskladněno 49,1 tis. t zeleniny, což je meziroční pokles o více než 32 %. Celková skladovací kapacita je tak využita pouze z 35 %. Nejvíce jsou zaplněny sklady chlazené (asi ze 49 %) a je v nich naskladněno 2,1 tis. t celeru, 8,5 tis. t hlávkového zelí, 0,7 tis. t hlávkové kapusty, 11,0 tis. t mrkve a 1,2 tis. t petržele. Sklady větrané jsou zhruba z 28 % zaplněny cibulí (21,5 tis. t) a hlávkovým zelím (3,8 tis. t). Ve skladech s řízenou atmosférou je naskladněno 0,3 tis. t pekingského zelí.

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL V ČR

V únoru roku 2013 proběhlo statistické zjišťování o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků za rok 2012. Celkový nákup zeleniny pro zpracování z tuzemska a ze zahraničí dosáhl 93 433 t, tj. přibližně o 9 % méně než v roce 2011.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska se v roce 2012 oproti předchozímu roku snížil o 9 % na 60 191 t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska představoval, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkového zelí bílého a rajčat. Nákup čerstvé zeleniny ze zahraničí dosáhl v roce 2012 objemu 16 823 t, tzn. o 6 % méně než v roce 2011.

Pro výrobu zeleninových výrobků bylo z tuzemska nakoupeno 4 340 t upravené zeleniny. Nákup zmrazené a sušené zeleniny, zeleninových protlaků a koncentrátů ze zahraničí se v porovnání s předchozím rokem snížil o 15 % na 12 079 t, z toho největší podíl činila rajčata (34 %).

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování v ČR (t)

Zelenina	Nákup zeleniny původem						Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾					
	z tuzemska			ze zahraničí			2010		2011		2012	
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	od	do	od	do	od	do
Brokolice	*	66	24	*	*	*	*	*	8,44	14,55	22,85	23,72
Celer	1 191	1 874	1 383	863	1 050	627	4,73	6,67	3,30	7,27	3,14	5,51
Cuketa	1 166	1 062	575	*	*	*	2,16	3,15	2,26	2,47	3,02	3,13
Cibule suchá	2 313	715	2 588	*	1 128	107	7,53	8,81	4,88	10,30	6,03	9,25
Cibule nakládačka	-	*	-	-	*	705	-	-	9,35	11,17	11,08	13,47
Červená řepa	1 421	1 393	1 014	*	*	*	1,96	2,82	2,16	2,84	1,97	2,75
Česnek	-	1	*	-	-	*	-	-	80,26	88,04	36,29	40,36
Fazolka – lusky	-	*	-	-	*	*	-	-	*	*	*	*
Feferony	130	30	32	292	671	514	16,59	19,11	15,73	17,79	16,07	31,10
Hrášek – zrno	2 242	2 733	1 758	-	-	-	7,07	8,38	6,62	7,71	6,11	7,67
Kapusta hlávková	*	*	*	*	*	*	*	*	3,09	11,10	3,31	5,13
Kopr	*	212	249	*	-	-	*	*	5,27	5,69	3,68	4,17
Křen	-	*	2	*	800	543	*	*	18,89	36,01	19,30	31,35
Kukuřice cukrová	-	101	*	-	*	-	-	-	10,95	11,01	*	*
Květák	*	*	*	-	*	*	*	*	4,01	6,80	4,12	6,31
Mrkev, karotka	4 307	5 491	8 422	1 588	1 560	778	2,14	3,84	2,19	3,93	1,81	4,75
Nat' (petrželová, celerová)	*	*	-	-	-	-	*	*	*	*	-	-
Petržel	*	84	*	*	*	*	*	*	5,30	7,21	2,09	2,22
Pastinák	-	*	273	*	*	-	*	*	5,47	6,13	2,24	2,45
Okurky nakládačky	6 178	7 274	5 416	8 104	5 137	6 341	3,42	17,01	3,71	16,88	2,90	17,74
Okurky salátové	1 638	1 628	369	*	*	-	2,80	3,76	5,33	6,27	7,31	20,71
Paprika zelená	1 053	2 303	1 232	817	626	221	8,19	10,82	8,80	13,04	7,19	9,88

Zelenina	Nákup zeleniny původem						Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾					
	z tuzemska			ze zahraničí			2010		2011		2012	
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	od	do	od	do	od	do
Paprika červená	1 072	1 812	703	818	857	*	12,13	16,12	12,85	15,10	11,58	14,57
Paprika beraní roh	140	139	276	187	381	463	13,52	14,29	13,86	15,06	12,84	14,44
Pór	*	*	*	*	*	*	*	*	14,14	14,22	16,79	20,78
Rajčata červená	*	13 689	10 131	-	*	*	*	*	2,26	2,30	2,10	2,14
Ředkev	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saláty	*	1 533	*	-	*	*	*	*	11,42	57,05	*	*
Špenát	3 054	4 707	4 704	-	*	*	2,49	3,21	3,64	4,43	3,57	4,17
Tykev	*	186	245	*	*	*	6,54	7,17	7,17	7,17	6,21	6,75
Zelí hlávkové bílé	13 079	15 233	16 718	5 343	1 933	3 109	2,45	4,34	2,16	3,91	2,02	3,49
Zelí hlávkové červené	1 635	1 500	1 089	404	392	608	3,10	4,37	2,61	4,95	2,28	3,64
Zelí pekingské	-	*	*	-	-	*	-	-	10,53	11,53	*	*
Ostatní	*	407	728	*	*	*	4,15	6,17	3,07	11,03	10,02	25,22
Celkem	49 594	65 991	60 191	21 061	17 807	16 823	x	x	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: 1) nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky; * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Nákup zeleniny pro zpracování (zmrazená, sušená a jinak upravená)

Zelenina	Nákup zeleniny v t původem				Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾			
	z tuzemska		ze zahraničí		2011		2012	
	2011	2012	2011	2012	od	do	od	do
Brokolice	23	17	331	416	15,55	25,38	12,60	22,20
Celer	*	*	*	*	13,00	18,77	13,63	17,68
Cuketa	*	*	*	*	*	*	31,58	31,77
Cibule suchá	*	19	449	*	9,87	16,69	10,51	156,95
Cibule nakládačka	*	*	*	*	10,34	11,83	*	*
Červená řepa	*	4	-	-	*	*	68,29	79,62
Česnek	49	11	194	121	40,98	69,24	43,70	67,21
Fazolka - lusky	*	*	527	445	12,57	16,17	12,21	16,35
Feferony	19	*	-	-	46,64	47,39	44,73	44,80
Hrášek - zrno	236	186	293	179	15,18	17,17	15,53	22,15
Kapusta hlávková	-	-	*	-	*	*	-	-
Kopr	3	*	*	-	160,57	181,46	*	*

Zelenina	Nákup zeleniny v t původem				Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾			
	z tuzemska		ze zahraničí		2011		2012	
	2011	2012	2011	2012	od	do	od	do
Křen	77	*	*	-	37,62	46,67	*	*
Kukuřice cukrová	*	13	555	326	15,76	29,06	17,64	22,46
Květák	*	*	539	692	9,77	20,85	11,13	21,27
Mrkev, karotka	119	112	3 229	2 355	8,18	16,29	8,19	15,78
Nat' (petrželová, celerová)	*	6	66	*	34,91	106,96	47,83	56,09
Petržel	*	-	*	*	41,87	45,08	*	*
Pastinák	*	-	*	*	10,55	14,17	*	*
Okurky nakládačky	7	*	*	*	11,43	14,03	*	*
Okurky salátové	*	*	-	-	*	*	*	*
Paprika zelená	100	30	225	217	18,16	23,53	18,97	23,79
Paprika červená	115	91	112	127	23,24	33,45	22,08	31,60
Paprika beraní roh	*	-	-	-	*	*	-	-
Pór	*	*	418	335	10,76	17,57	10,72	13,11
Rajčata červená	*	*	4 944	4 120	12,71	25,02	13,62	22,83
Ředkev	-	-	-	-	-	-	-	-
Saláty	-	-	-	-	-	-	-	-
Špenát	*	*	*	-	14,01	20,19	*	*
Týkev	*	-	-	*	*	*	*	*
Zelí bílé	223	177	320	930	6,13	11,92	4,60	5,61
Zelí červené	*	*	-	-	*	*	*	*
Zelí pekinské	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní	39	*	360	469	20,75	46,98	10,44	44,11
Celkem	4 140	4 340	14 222	12 079	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: 1) nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Z údajů, zjištěných při statistickém zjišťování, vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se v roce 2012 oproti roku 2011 zvýšila o 6 % na 147 639 t. Z celkové výroby zeleninových výrobků činila největší podíl výroba sterilované zeleniny (36 %) a výroba kečupů (17 %). Výroba sterilované zeleniny (kromě salátových směsí) se meziročně zvýšila o 2 % na 51 164 t, přičemž nejvíce vzrostla výroba okurek nakládaček, dále rovněž výroba zmrazené zeleniny a směsí, polotovarů z chlazené nebo čerstvé zeleniny.

Výroba výrobků ze zeleniny v ČR (t)

Zeleninový výrobek		Výroba v tunách				
		2008	2009	2010	2011	2012
Zmrazená zelenina a směsi (včetně špenátu)		26 827	13 848	15 377	17 382	21 508
Sterilované zeleninové směsi a saláty		15 726	15 027	14 310	15 754	11 081
Sterilovaná zelenina (kromě salátových směsí)		65 121	72 287	58 131	50 108	51 164
v tom	okurky nakládačky	22 621	29 150	21 339	19 961	25 622
	zelí bílé sterilované ostatní	9 358	7 792	9 114	1 207	1 501
	zelí červené v kořeněném nálevu	2 506	2 110	2 648	2 728	2 870
	zelí bílé v kořeněném nálevu	-	-	-	8 802	8 977
	hrášek – zrno	3 188	*	*	*	*
	kukuřice cukrová	154	*	*	*	*
Kysané zelí		12 838	13 127	12 971	14 228	15 882
Sušená zelenina (včetně polotovarů ze sušené zeleniny)		*	*	*	*	*
Kečup		25 268	25 806	26 356	24 234	27 188
Rajčatový protlak		-	4 011	4 385	5 223	5 035
Dětská a kojenecká výživa		*	*	*	*	*
Zeleninové šťávy		443	632	608	135	*
Zpracované polotovary z chlazené nebo čerstvé zeleniny		9 536	3 497	3 641	4 341	5 407
z toho: - zeleninové směsi		4 347	1 886	1 452	3 390	3 267
Ostatní		5 836	3 530	2 626	7 076	8 773
Celkem		149 782	139 175	126 188	139 686	147 639

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

DOVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Dovoz zpracované zeleniny a zeleninových výrobků (včetně intraunijního obchodu) v roce 2012 po mnoha letech stálého nárůstu meziročně klesl o 7 % na 144,7 tis. t v hodnotě 3,0 mld. Kč. Dodávky zpracované zeleniny ze zemí EU se oproti předchozímu roku rovněž snížily, a to o 5,4 % na objem 129,1 tis. t v hodnotě 2,6 mld. Kč. Na celkovém dovozu této skupiny komodit se podílely 89,2 %.

Mezi největší dodavatele patřilo tradičně Polsko (30,6 tis. t), následovalo Německo (20,8 tis. t), Itálie (18,4 tis. t), Slovensko (12,7 tis. t) a Rakousko (11,6 tis. t).

Dovoz ze třetích zemí do ČR v roce 2012 zaznamenal opětovný pokles z 18,3 tis. t na 15,2 tis. t zpracované zeleniny. Jednalo se zejména o konzervovaná rajčata, konzervované bambusové výhonky, zeleninové sušené směsi a zmrazenou zeleninu, dále o sušenou cibuli, konzervované papriky a okurky nakládačky. Největšími exportéry byla Čína (12,2 tis. t), Indie (0,8 tis. t), Vietnam (0,4 tis. t), Turecko (0,4 tis. t), a Egypt (0,4 tis. t).

Dovoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	54 155	947 606	53 091	935 350	51 443	957 962	35 398	659 584
Zelenina prozatím. konzerv.	890	8 965	5 486	15 782	3 352	16 542	216	3 480
Zelenina sušená	3 356	184 704	3 608	219 321	3 769	238 100	2 730	181 454
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	24 367	434 214	20 868	371 721	20 931	380 335	12 522	233 072
Rajčata konzerv., ne v octě	23 187	391 315	22 208	370 352	21 012	385 426	15 753	308 359
Šťáva z rajských jablek	1 070	10 718	1 698	17 119	1 267	12 922	955	11 711
Kečupy aj. omáčky z rajčat	6 894	236 056	9 238	246 311	10 586	301 191	7 065	195 134
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	1 413	60 115	1 382	54 683	678	25 815	324	14 149
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrzená	30 309	657 055	37 875	767 211	31 707	697 454	21 696	498 157
CELKEM	145 641	2 930 748	155 454	2 997 850	144 745	3 015 747	96 659	2 105 100

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Dovoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2012 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Polsko	17 882
	Belgie	8 972
	Slovensko	7 033
	Rakousko	5 899
	Německo	3 112
	Maďarsko	2 481
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Itálie	9 521
	Čína	8 229
	Německo	1 047
	Slovensko	604
	Portugalsko	593
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrzená	Itálie	6 301
	Maďarsko	5 693
	Polsko	4 983
	Německo	3 875
	Slovensko	2 638

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Německo	11 650
	Rakousko	2 635
	Polsko	2 351
	Slovensko	2 088
	Řecko	399
	Španělsko	329

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

VÝVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Vývoz zpracované zeleniny a zeleninových výrobků (včetně intraunijního obchodu) se v roce 2012 zvýšil meziročně o 15,7 % na 59,8 tis. t v hodnotě 1,4 mld. Kč. Do zemí EU bylo exportováno 57,0 tis. t zpracované zeleniny, což představuje 95,3% podíl na celkovém objemu vývozu této skupiny komodit.

Největší množství zpracované zeleniny směřovalo na Slovensko (29,9 tis. t), dále pak do Polska (6,9 tis. t), Maďarska (6,2 tis. t), Rakouska (5,2 tis. t) a Rumunska (3,0 tis. t).

Vývoz do třetích zemí v objemu 2,6 tis. t směřoval hlavně do Chorvatska (1,6 tis. t), Ruska (323 t), Ukrajiny (237 t), Švýcarska (147 t) a Bosny a Hercegoviny (66 t), kam se vyvážely zejména kečup a jiné omáčky z rajčat, konzervovaná cukrová kukuřice, konzervované okurky nakládačky, konzervovaná rajčata a zmrazená zelenina včetně zeleninových směsí.

Vývoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	9 103	198 235	10 054	204 671	14 021	213 486	11 263	199 755
Zelenina prozatímně konzervovaná	7	153	10	212	7	209	3	1 687
Zelenina sušená	810	47 460	1 306	86 705	1 993	104 228	2 052	80 621
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	8 185	181 074	9 189	200 844	8 744	213 112	6 007	135 815
Rajčata konzervovaná, ne v octě	5 420	99 541	6 307	127 575	5 178	118 422	4 108	95 887
Šťáva z rajských jablek	123	1 151	130	1 386	168	2 018	148	2 814
Kečupy aj. omáčky z rajčat	17 126	365 152	15 710	369 739	20 768	459 603	14 530	308 078
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	2 552	112 761	2 606	111 180	2 787	112 063	1 768	79 091
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrázená	5 351	128 116	6 305	163 489	6 105	158 286	4 246	106 869
CELKEM	48 677	1 133 643	51 617	1 265 801	59 771	1 381 428	44 125	1 009 098

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Vývoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2012 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Slovensko	10 860
	Polsko	1 691
	Maďarsko	832
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Polsko	2 386
	Slovensko	2 180
	Maďarsko	319
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrazená	Slovensko	3 643
	Rumunsko	662
	Polsko	349
	Německo	293
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Slovensko	6 100
	Rumunsko	724
	Polsko	566
	Rakousko	477

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Stejně jako v zahraničním obchodě s čerstvou zeleninou dosahuje ČR dlouhodobě záporného salda i v zahraničním obchodě se zpracovanou zeleninou.

Saldo zahraničního obchodu se zpracovanou zeleninou České republiky

Jednotky	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Tuny	-77 154	-98 796	-88 784	-88 542	-96 964	-103 837	-84 974	-52 534
Tis. Kč	-1 313 767	-1 276 503	-1 552 970	-1 548 162	-1 797 105	-1 732 049	-1 634 319	-1 096 002

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *údaje za období leden – srpen 2013

Podrobnější údaje o dovozu a vývozu zpracované zeleniny a zeleninových výrobků jsou uvedeny v příloze č. I této zprávy.

SPOTŘEBA ZELENINY V ČR

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, v roce 2011 výrazně vzrostla především vlivem nárůstu spotřeby rajčat, cibule a hlávkového zelí. V porovnání s rokem 2010 vzrostla spotřeba zeleniny v hodnotě čerstvé o 7,1 %, tj. o 5,7 kg. Podle odhadů spotřeba zeleniny po vysokém nárůstu v roce 2011 poklesne v roce 2012 přibližně na 83,5 kg/os./rok.

Spotřeba zeleniny v ČR v hodnotě čerstvé (kg/osoba/rok)

tj. přepočítání všech výrobků ze zeleniny na hodnotu zeleniny čerstvé

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Spotřeba	82,9	82,1	78,7	80,0	79,8	77,8	81,4	82,7	82,8	81,2	79,7	85,4	83,5

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * odhad MZe

Obecně lze říci, že v posledních letech stoupá poptávka po zelenině, která nevyžaduje náročnou kuchyňskou úpravu. V domácnostech se z časových důvodů vaří méně ze základních surovin, čímž se snižuje spotřeba zelenin časově náročných na úpravu, jako je např. hlávkové zelí, celer, hlávková kapusta, pór a červená řepa. Naproti tomu se zvyšuje spotřeba salátů, kedlubnů, ředkviček, paprik a chřestu a začíná se rovněž zvyšovat poptávka po koktejlových a cherry rajčatech.

Vývoj roční spotřeby zeleniny v hodnotě čerstvé (včetně výrobků) podle druhů na jednoho obyvatele v ČR v kg

Druh zeleniny	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celer	1,7	1,3	1,5	1,6	1,5	1,6	2,3	1,4	1,5	1,5	1,5
Cibule	11,2	9,9	8,8	11,5	9,3	10,0	10,5	11,9	10,4	9,9	11,2
Česnek	1,1	0,8	0,9	1,0	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8
Fazolové lusky	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,3
Hrachové lusky*	0,9	0,7	0,5	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Kapusta	1,2	0,8	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5
Kedlubny	2,2	1,8	1,9	1,9	2,0	2,5	2,5	2,5	2,4	2,2	2,2
Květák	3,4	3,2	3,2	3,6	2,5	2,5	2,9	3,0	2,6	2,5	3,0
Melouny	5,7	7,3	7,7	5,8	8,8	7,3	6,8	7,0	7,4	7,8	7,2
Mrkev	6,9	6,6	6,1	6,5	6,2	6,0	6,6	6,2	6,6	6,5	6,7
Okurky nakládačky	3,1	3,3	2,7	1,8	2,2	2,8	2,6	2,4	2,2	3,0	2,3
Okurky salátové	5,5	5,7	5,5	4,6	6,4	7,4	6,8	7,3	7,4	7,1	7,6
Paprika zelenin.	4,3	5,1	4,8	4,6	5,1	5,4	4,8	4,9	6,1	5,5	5,5
Petržel	1,6	1,1	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,6	0,6	0,7
Rajčata	9,4	9,7	12,6	9,3	10,3	12,0	12,5	12,2	11,0	10,4	12,1
Saláty listové	0,9	1,0	1,2	1,3	1,4	1,7	1,8	2,3	2,6	2,1	1,7
Špenát	0,7	0,7	0,9	0,9	0,7	0,5	0,5	0,8	0,7	0,7	0,9
Zelí hlávk. bílé a červené	12,7	10,5	11,0	14,0	8,3	8,8	8,6	8,8	7,5	7,2	8,9
Ostatní zelenina	7,9	7,5	7,0	7,0	8,1	8,1	8,7	7,5	8,4	8,6	8,9
Houby	1,6	1,5	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	2,2	2,6

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * - vyloučená hrachová zrna

Podle evropského statistického úřadu Eurostat byl v období let 2002 – 2006 výrazný rozdíl ve spotřebě ovoce a zeleniny mezi zeměmi s nejvyšší a nejnižší spotřebou na osobu. Nejvyšší roční spotřeba těchto komodit je v Řecku (přes 120 kg/osoba), následuje Francie, Dánsko a Itálie. Naopak nejméně zeleniny (tzn. méně než 40 kg/osoba) se ročně spotřebuje v Litvě, Bulharsku a Velké Británii. Extrémní rozdíl mezi severní a jižní Evropou je ve spotřebě čerstvých rajčat, kdy se v Řecku spotřebuje kolem 60 kg/osoba/rok, v Litvě jen 3 kg/osoba/rok.

V současné době Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace (WHO) vedou kampaň, která má pomoci zajistit na celém světě větší nabídku, dostupnost a zvýšení konzumace zeleniny a ovoce. Zelenina, podobně jako ovoce, je významným zdrojem řady látek nezbytných pro zdravou výživu lidí. Přesto jejich spotřeba nedosahuje dostatečné úrovně. V celosvětovém průměru se momentálně konzumuje výrazně méně ovoce a zeleniny než je minimální doporučené množství, stanovené Světovou zdravotnickou organizací, tj. 400 gramů na osobu za den. Předpokládá se, že většina lidí denně přijímá jen asi 20 až 50 % tohoto doporučeného množství. I když se za posledních padesát let změnila stravovací návyky lidí – na úkor obilovin a luštěnin rostl podíl rostlinných olejů, cukru a masa – podíl ovoce a zeleniny se zvýšil jen mírně a tento trend pokračuje. Světová zdravotnická organizace řadí nízkou konzumaci ovoce a zeleniny na šesté místo mezi dvacet nejrizikovějších faktorů, způsobujících předčasná úmrtí. Konzumace této skupiny potravin zajišťuje přísun důležitých látek do organismu, jako jsou např. vitamíny A, B, C a E, vláknina a další antioxidačně působící látky.

CENOVÝ VÝVOJ ZELENINY V ČR

Ceny zemědělských výrobců

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců zeleniny (CZV) v roce 2012 se po prudkém poklesu v předchozím roce zvýšily o 12 %. Největší nárůst ceny nastal u rajčat (o 43 %), hlávkové kapusty (42 %), česneku (o 33 %) a hlávkového zelí bílého (o 21 %). Zvýšila se rovněž cena květáku a hlávkového salátu a mírně také papriky. Meziročně klesla CZV především u ředkvičky, cibule, mrkve a póru, ostatní sledované druhy zeleniny zůstaly svou výší ceny přibližně na úrovni předchozího roku.

Od počátku roku 2013 se průměrné CZV pohybovaly u převážné většiny zeleninových druhů ve vyšších cenových hladinách v porovnání se stejným obdobím minulého roku.

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců v ČR v Kč/t

Druh zeleniny	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Celer bez natě	7 176	9 905	9 400	8 405	7 861	11 502	7 829	7 561	8 768
Cibule suchá	3 119	5 311	7 688	5 307	4 325	6 320	5 212	4 819	6 386
Česnek	44 744	43 268	53 622	66 183	58 423	59 340	113 892	151 786	98 967
Kapusta hlávková ²⁾	5 857	7 264	7 028	6 379	5 967	8 166	5 953	8 458	12 961
Kedlubny s natí ¹⁾	30 861	26 156	22 266	21 905	20 332	23 239	21 162	19 908	22 371
Květák	12 386	12 939	12 094	11 171	10 902	14 127	10 870	12 406	14 916
Mrkev bez natě	5 306	6 328	6 515	6 107	4 655	6 509	5 400	4 986	6 184
Okurky nakládačky	10 657	11 237	13 000	-	14 166	14 000	13 000	-	-
Okurky salátové	17 740	16 527	19 723	19 203	17 772	18 786	18 832	18 063	17 626
Paprika zeleninová	13 480	16 846	17 067	18 291	14 023	18 603	15 188	16 294	25 229
Petržel bez natě	10 377	12 967	13 503	14 351	15 871	18 203	14 113	14 635	16 989
Pór	14 044	15 478	12 936	12 026	11 064	13 510	15 000	14 000	-
Rajčata	21 748	19 239	19 986	18 597	17 502	20 716	14 616	20 845	17 529
Ředkvička ³⁾	33 240	28 069	26 966	26 996	28 877	30 152	29 740	25 677	-
Salát ⁴⁾	33 586	34 667	27 293	23 498	21 487	28 639	23 488	26 862	30 727
Špenát	3 232	3 323	2 451	2 450	2 462	2 492	2 505	2 604	-
Zelí hlávkové červené ⁵⁾	4 650	6 628	6 216	4 801	4 573	7 012	5 189	5 099	8 930
Zelí hlávkové bílé ⁵⁾	4 496	5 054	4 577	3 520	3 246	4 996	3 100	3 750	6 176

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ 6 ks = 1 kg, ²⁾ 1 ks = 1 kg, ³⁾ 6 svazků = 1 kg, ⁴⁾ 6 ks = 1 kg, ⁵⁾ 1 ks = 1 kg

*průměr za období leden – září 2013

Spotřebitelské ceny

Spotřebitelské ceny zůstaly v roce 2012 na úrovni cen roku 2011 (index 2012/11 činil 101,2). Největší pokles průměrné roční spotřebitelské ceny byl zjištěn u celeru (o 40 %), hlávkového zelí bílého (o 32 %), cibule a česneku (o 17 %). Naproti tomu výrazně vzrostla spotřebitelská cena rajčat (o 25 %), salátových okurek (o 17 %), brokolice (o 11 %) a paprik (o 10 %).

Průměrné spotřebitelské ceny v období od ledna do září roku 2013 dosahovaly v převážné většině vyšších úrovní v porovnání se stejným obdobím předchozího roku.

Průměrné roční spotřebitelské ceny vybraných druhů zeleniny v ČR v Kč/kg

Druh zeleniny	MJ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Brokolice	kus	-	-	-	22,56	22,86	24,53	19,41	21,46	25,01
Celer	kg	17,26	26,20	24,34	20,32	20,95	28,10	29,37	17,70	20,48
Cibule suchá	kg	7,95	12,29	15,76	12,75	10,45	16,55	14,96	12,47	15,59
Česnek	kg	66,03	84,74	91,34	84,82	81,11	111,13	123,82	102,31	105,17
Květák	kus	29,26	29,45	28,36	28,64	31,42	33,37	28,66	30,52	36,82
Melouny	kg	23,21	22,91	25,06	25,44	24,32	21,67	27,17	23,63	23,23
Mrkev bez natě	kg	13,08	14,41	14,11	16,36	16,53	15,66	16,46	17,51	19,71
Okurky salátové	kg	36,22	37,71	37,74	35,88	40,57	40,50	30,41	35,59	39,02
Paprika zeleninová	kg	58,96	57,42	67,83	61,59	51,82	62,49	53,44	58,94	65,21
Rajčata	kg	38,94	35,49	40,41	36,38	34,99	42,29	30,29	37,92	37,21
Zelí bílé	kg	8,49	10,34	9,70	11,73	7,94	13,00	13,57	9,16	12,20

Pramen: ČSÚ

Poznámka: *průměr za období leden – září 2013

ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZELENINOU V ČR

DOVOZ

V roce 2012 se dovoz čerstvé zeleniny v porovnání s rokem předchozím snížil o 6 % na 534,1 tis. t, hodnota dovezené zeleniny se zvýšila o 3 % na 8,5 mld. Kč. Ze zemí EU pocházelo 485,6 tis. t čerstvé zeleniny, což představovalo 90,9% podíl z celkového objemu dovezené zeleniny. Nejvíce zeleniny pocházelo tradičně z Nizozemska (96,9 tis. t, tj. 14% meziroční pokles), a to zejména rajčata, mrkev, salátové okurky, cibule, papriky, celer a hlávkové zelí. Druhým největším dodavatelem bylo Španělsko (94,8 tis. t, tj. 5% pokles), jehož hlavními vývozními komoditami do ČR byly rajčata, salátové okurky, melouny, papriky a saláty. Třetím významným dodavatelem bylo Německo (72,4 tis. t, tj. 10% meziroční snížení), odkud byla dodávána zejména cibule, okurky, rajčata, ředkvičky, hlávkové zelí, melouny a kedlubny. Dalšími významnými dodavateli čerstvé zeleniny bylo Polsko (68,9 tis. t, meziroční nárůst o 35 %), Itálie (48,8 tis. t, tj. téměř 11% nárůst oproti předchozímu roku) a Maďarsko (33,5 tis. t, tj. 8% zvýšení).

V období od ledna do srpna 2013 bylo do ČR dovezeno celkem 416,8 tis. t čerstvé zeleniny (tj. o 4,6 % více než bylo dovezeno za stejné období předchozího roku). Ze zemí EU bylo dodáno celkem 375,7 tis. t (tj. o 4,4 % více), což představuje 90,1% podíl z celkového objemu dovozu čerstvé zeleniny. Nejvíce zeleniny pocházelo z Nizozemska (82,9 tis. t, tj. meziroční nárůst o 8,8 %), Španělska (70,2 tis. t, tj. -1,4 %), Německa (56,7 tis. t, tj. +11,2 %), Itálie (45,5 tis. t, tj. +6,8 %), Polska (42,8 tis. t, tj. +16 %) a Maďarska (18,6 tis. t, tj. -29,5 %).

Dovoz čerstvé zeleniny do ČR

Druh	2010	2011	2012	2013*	2010	2011	2012	2013*
	v tunách				v tis. Kč			
ZELENINA CELKEM	567 779	568 166	534 059	416 815	9 307 266	8 284 735	8 524 955	6 935 214
Z toho:								
Celer bulvový	6 266	6 765	6 388	5 799	73 149	96 568	43 935	49 362
Celer ne bulvový	1 491	1 589	1 641	2 319	26 348	31 414	26 396	28 405
Cibule	64 944	59 411	54 310	44 193	584 394	436 731	287 321	340 899
Cibule-šalotka	160	217	179	142	5 011	7 715	6 836	6 574
Čekanka	131	121	181	120	5 029	4 284	8 572	5 330
Česnek	5 705	5 950	7 372	4 041	380 157	394 134	353 559	211 798
Fazole	145	352	299	215	7 784	10 600	10 970	8 612
Fenykl hlíznatý	113	133	167	166	2 871	3 398	4 142	4 984
Hrách	423	856	866	592	18 556	29 736	30 885	28 011
Chřest	298	437	491	293	19 131	31 377	37 482	26 322
Kapusta růžičková	837	883	659	167	16 268	13 288	13 413	4 209
Kapusta hlávk., pekingské zelí, kedlubny apod.	20 581	21 340	22 504	15 074	293 991	267 670	266 901	233 641
Křen	900	1 589	1 613	580	35 775	58 482	37 128	14 128
Kukuřice cukrová	636	1 203	595	443	17 996	17 238	17 934	11 765
Květák a brokolice	24 433	29 292	26 954	16 661	393 039	393 441	392 319	284 524
Lilek	1 779	1 912	2 101	1 602	45 864	43 291	47 335	41 787

Druh	2010	2011	2012	2013*	2010	2011	2012	2013*
	v tunách				v tis. Kč			
Melouny	91 478	84 719	84 757	80 263	691 729	587 374	671 376	593 579
Mrkev	42 187	39 688	38 212	33 264	301 230	311 403	310 422	314 982
Okurky nakládačky	8 055	6 836	9 108	7 136	54 256	39 901	75 280	60 760
Okurky salátové	75 380	75 274	66 333	42 522	997 652	809 160	984 311	747 436
Paprika zeleninová	50 283	51 924	48 689	31 645	1 547 352	1 430 594	1 438 251	1 135 157
Pór	8 939	8 800	8 027	5 909	166 391	118 438	132 319	139 613
Rajčata	92 607	100 436	88 558	68 955	2 557 297	2 103 212	2 290 441	1 717 912
Ředkvička, řepa salátová ap.	15 814	17 847	16 203	13 738	217 734	207 049	205 955	210 117
Salát hlávkový	12 982	15 796	13 385	10 084	330 017	326 322	367 882	296 297
Salát ostatní	4 166	4 835	3 336	3 741	147 665	123 291	104 865	107 239
Špenát	422	483	468	528	22 250	26 812	28 571	30 718
Tykve ost.	1 913	2 556	515	205	45 394	42 437	11 652	4 796
Tykve – cukety	-	-	2 493	2 595	-	-	59 214	53 162
Zelí bílé, červené	30 919	21 869	22 127	19 738	175 658	161 941	80 776	93 144

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *údaje za období leden – srpen 2013

VÝVOZ

V roce 2012 vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR meziročně mírně vzrostl na objem 92,8 tis. t, přičemž do zemí EU směřovalo 92,4 tis. t zeleniny. Největším odběratelem čerstvé zeleniny bylo tradičně Slovensko, kam směřovalo celkem 66,7 tis. t (tj. meziroční pokles o 2,8 %), a to zejména rajčata, mrkev, cibule, melouny, salátové okurky a papriky. Naproti tomu dodávky čerstvé zeleniny do Německa meziročně vzrostly o 8,6 % na 9,0 tis. t, přičemž největší objemy byly zaznamenány u okurek nakládaček, čerstvého hrášku, mrkve a cibule. Třetím největším odběratelem bylo Polsko, kam se vyvezlo 3,9 tis. t zeleniny (tj. -11,4 %), zejména hrášek, mrkev, listové saláty a rajčata. Větší objemy zeleniny dále směřovaly do Rakouska (3,2 tis. t) a Rumunska (2,6 tis. t).

Za období od ledna do srpna 2013 bylo z ČR vyvezeno 64,4 tis. t čerstvé zeleniny (tj. o 1 % méně než bylo vyvezeno za stejné období minulého roku), přičemž do zemí EU směřovalo 64,2 tis. t. Nejvýznamnějším odběratelem je opět Slovensko (49,9 tis. t, což představuje meziroční zvýšení téměř o 5 %), dále pak Německo (5,5 tis. t, tj. -10 %), Polsko (2,5 tis. t, tj. -4 %) a Rumunsko (1,3 tis. t, tj. -43 %).

Vývoz čerstvé zeleniny z ČR

Druh	2010	2011	2012	2013*	2010	2011	2012	2013*
ZELENINA CELKEM	v tunách				v tis. Kč			
	99 074	91 868	92 834	64 379	1 765 135	1 615 017	1 618 835	1 226 745
Z toho:								
Celer bulvový	1 408	1 716	2 335	1 684	22 294	27 273	22 583	19 953
Cibule	9 678	8 971	10 463	8 036	121 078	94 688	71 258	78 073
Čekanka	22	46	56	18	1 046	840	2 370	891
Česnek	679	1 055	1 388	726	54 477	76 391	76 760	44 095
Hrách	2 697	2 541	2 814	567	16 078	20 710	27 377	9 612
Chřest	78	48	58	28	5 187	5 007	6 305	3 620
Kapusta růžičková	133	92	79	71	3 094	2 190	1 512	1 546
Kapusta hlávková, pekingské zelí, kedlubny	2 933	3 572	3 841	2 184	58 180	54 464	60 201	44 958
Květák a brokolice	3 226	4 243	3 906	2 361	73 004	79 264	71 181	53 449
Melouny	18 679	9 524	9 436	9 361	138 119	79 286	89 834	86 527
Mrkev	10 569	10 750	11 947	6 208	100 377	105 222	114 050	72 721
Okurky nakládačky	4 143	5 767	7 422	4 027	24 349	27 683	36 042	18 759
Okurky salátové	7 068	6 747	5 174	4 075	135 318	103 584	101 501	86 771
Paprika zeleninová	5 921	7 005	6 304	4 401	208 735	218 523	207 124	151 268
Pór	1 317	646	1 091	881	35 130	24 361	30 331	33 414
Rajčata	13 839	11 570	9 859	6 809	419 354	344 656	328 665	207 841
Salát hlávkový	3 720	4 057	3 130	2 861	101 348	91 781	114 050	101 138
Salát ostatní	1 029	1 218	754	787	46 676	38 012	26 561	22 152
Ředkvička, řepa salátová apod.	2 914	3 710	3 792	2 723	60 392	63 587	64 212	54 315
Zelí bílé, červené	7 060	6 003	6 096	4 099	61 721	54 772	38 596	33 959

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *údaje za období leden – srpen 2013

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou je vysoce pasivní. Zatímco se úhrnné pasivum v roce 2011 v porovnání s předchozím rokem výrazně snížilo, v roce 2012 došlo k opětovnému navýšení o 4 % na 6,9 mld. Kč.

Saldo zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou

Jednotky	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*
Tuny	-452 214	-446 369	-447 883	-464 079	-468 705	-475 031	-441 225	-352 436
Tis. Kč	-6 420 398	-6 761 911	-6 215 155	-6 592 593	-7 542 131	-6 644 902	-6 906 120	-5 708 469

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *údaje za období leden – srpen 2013

PŘEHLEDY O UŽITÍ ZELENINY

Bilance produkce a užití cibule v ČR (tis. t)

Ukazatel	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Domácí produkce celkem	52,4	48,3	43,2	54,3	40,0
z toho: tržní produkce	43,1	47,1	39,6	53,6	39,9
samozásobení	9,3	1,2	3,6	0,7	0,1
Dovoz	58,3	62,9	65,1	52,7	60,6
Celková nabídka	110,7	111,2	108,3	107,0	100,6
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	88,1	99,0	92,9	91,7	87,4
Samozásobení (snížené o ztráty)	8,4	1,1	3,4	0,6	0,1
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	6,6	1,1	3,2	4,4	2,2
Vývoz	7,6	10,0	8,8	10,3	10,9
Celkové užití	110,7	111,2	108,3	107,0	100,6

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 8. do 31. 7.

Bilance produkce a užití mrkve v ČR (tis. t)

Ukazatel	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Domácí produkce celkem	34,4	32,0	27,7	33,2	28,4
z toho: tržní produkce	31,9	26,3	18,6	24,4	20,8
samozásobení	2,5	5,7	9,1	8,8	7,6
Dovoz	36,6	42,4	41,5	38,4	41,8
Celková nabídka	71,0	74,4	69,2	71,6	70,2
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	58,4	57,7	50,1	55,8	51,1
Samozásobení (snížené o ztráty)	2,3	5,4	7,7	8,4	6,5
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	1,0	0,2	1,1	3,9	1,1
Vývoz	9,3	11,1	10,3	11,3	11,5
Celkové užití	71,0	74,4	69,2	71,6	70,2

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

Bilance produkce a užití hlávkového zelí v ČR (tis. t)

Ukazatel	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Domácí produkce celkem	56,7	50,7	40,7	62,9	53,6
z toho: tržní produkce	54,7	49,7	36,6	60,9	51,8
samozásobení	2,0	1,0	4,1	2,0	1,8
Dovoz	23,5	24,1	29,0	21,7	26,6
Celková nabídka	80,2	74,8	69,7	84,6	80,2
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	67,7	61,5	59,1	74,8	70,5
Samozásobení (snížené o ztráty)	1,9	1,0	3,7	2,0	1,7
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	6,0	3,8	0,3	2,4	1,4
Vývoz	4,6	8,5	6,6	5,4	6,6
Celkové užití	80,2	74,8	69,7	84,6	80,2

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

PŘÍLOHY

Příloha č. I – Zahraniční obchod ČR se zpracovanou zeleninou

Dovoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené (skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	54 155	947 606	53 091	935 350	51 443	957 962	35 398	659 584
Z toho:								
fazole	2 705	43 837	2 976	50 321	2 955	50 293	2 537	43 466
hrách	2 306	42 544	2 823	50 476	3 074	58 010	2 862	54 126
chřest	52	5 226	43	3 155	58	5 757	27	2 890
kukuřice cukrová	3 615	71 971	3 273	73 795	3 136	71 205	2 104	51 751
luštěniny ostatní	261	6 498	104	2 846	165	3 739	69	1 889
paprika	1 232	27 333	1 352	29 741	1 034	22 390	865	18 759
rajčata	282	3 717	346	6 937	362	7 803	209	4 891
špenát	4 911	85 410	4 130	76 521	5 272	93 294	3 478	63 023
zelí kysané, kapary, aj.	2 987	38 846	1 696	29 887	862	13 693	187	7 373
zelenina ostatní	21 132	311 694	25 700	399 850	24 122	395 980	2 565	270 445
zeleninové směsi	14 671	314 862	10 029	206 384	10 253	231 005	6 854	138 319

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Dovoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání (skup. 0711)

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	890	8 965	5 486	15 782	3 352	16 542	216	3 480
Z toho:								
cibule	661	4 369	5 215	10 679	3 045	9 645	94	926
kukuřice cukrová	60	1 171	37	1 235	6	216	0,4	29
okurky salátové a nakládačky	144	1 941	209	2 711	264	3 899	36	549
papriky	5	266	0,5	70	12	638	9	830
zelenina ostatní	17	962	16	710	14	1 575	3	384
zeleninové směsi	3	240	9	377	3	268	70	520

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Dovoz sušené zeleniny**(skup. 0712)**

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	3 356	184 704	3 608	219 321	3 769	238 100	2 730	181 454
Z toho:								
cibule	1 024	51 196	1 049	55 742	1 058	54 110	614	34 684
kukuřice cukrová	88	765	4	980	1	150	1	175
mrkev	167	7 510	207	9 394	207	9 634	176	8 249
rajčata	261	20 755	273	24 456	385	34 236	365	26 707
zelenina ost. vč. směsí	1 815	104 478	2 075	128 748	2 177	139 969	1 572	111 638

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Dovoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové**(skup. 2001)**

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	24 367	434 214	20 868	371 721	20 931	380 335	12 522	233 072
Z toho:								
kukuřice cukrová	210	6 790	256	9 036	406	7 524	121	3 954
okurky nakládačky	16 333	251 433	12 550	188 145	10 602	158 436	6 577	97 798
paprika, ne lusky	322	10 534	265	13 338	366	14 982	163	7 948
paprika sladká	2 977	71 327	2 578	59 750	3 036	70 620	1 074	26 458
zelenina ostatní	4 524	94 220	5 218	101 451	6 521	128 772	4 587	96 914

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Dovoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	23 187	391 315	22 208	370 352	21 012	385 426	15 753	308 359
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	1 070	10 718	1 698	17 119	1 267	12 922	955	11 711
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	6 894	236 056	9 238	246 311	10 586	301 191	7 065	195 134
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	1 413	60 115	1 382	54 683	678	25 815	324	14 149

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Dovoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené (skup. 2005)

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	30 309	657 055	37 875	767 211	31 707	697 454	21 696	498 157
Z toho:								
zelenina homogenizovaná	1 200	88 479	1 269	103 432	1 076	78 910	601	45 023
zelí kysané	8 573	102 694	11 944	148 207	8 194	101 393	5 505	67 497
hrách	3 944	77 145	3 318	66 657	3 461	72 486	2 118	43 725
fazole vyloupané	5 495	103 574	7 497	113 607	7 196	120 461	5 523	102 036
fazole ostatní	976	20 210	1 111	19 718	1 013	23 507	418	10 154
bambusové výhonky	1 163	12 672	1 615	19 445	1 917	23 710	1 265	14 261
chřest	123	5 859	125	5 826	77	4 263	45	2 989
kukuřice cukrová	4 045	103 446	4 417	105 211	3 625	102 255	2 556	78 137
artyčoky	81	4 196	210	5 416	78	5 254	74	2 511
zeleninové směsi	2 254	66 472	3 570	99 728	3 269	95 160	2 235	79 482
ostatní zelenina	1 907	56 183	2 119	58 640	1 718	60 348	1 301	46 650

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Vývoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené (skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	9 103	198 235	10 054	204 671	14 021	213 486	11 263	199 755
Z toho:								
fazole	341	7 638	532	11 544	536	11 743	485	11 195
hrách	327	6 804	424	9 489	672	10 954	332	4 957
kukuřice cukrová	514	7 716	280	7 254	489	10 779	413	12 433
paprika	112	4 752	50	1 970	15	586	86	1 508
špenát	797	6 846	696	12 431	1 045	15 214	816	12 473
zelí kysané, kapary aj.	84	2 535	290	11 049	126	4 173	203	7 743
zelenina ostatní	2 416	63 836	2 877	67 782	3 555	77 640	2 641	74 375
zeleninové směsi	4 471	90 976	4 882	82 232	7 572	81 398	6 280	74 026

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Vývoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání (skup. 0711)

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	7	153	10	212	7	209	3	168
Okurky salátové a nakládačky	0,3	9	0	0	5	51	-	-
Papriky	6	110	10	188	1	123	1	105
Zelenina ostatní	1	26	0	0	-	7	1	21

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Vývoz sušené zeleniny z ČR

(skup. 0712)

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	810	47 460	1 306	86 705	1 993	104 228	2 052	80 621
Z toho:								
cibule	120	8 309	170	10 588	247	15 279	158	9 615
mrkev	89	2 504	104	3 094	67	2 151	31	1 068
rajčata	4	500	7	1 240	9	1 593	12	1 812
zelenina ost. včetně směsí	595	36 091	406	68 810	513	79 087	844	67 212

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Vývoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové z ČR

(skup. 2001)

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	8 185	181 074	9 189	200 844	8 744	213 112	6 007	135 815
Z toho:								
kukuřice cukrová	31	2 354	34	2 115	144	7 685	67	3 570
okurky nakládačky	3 849	66 608	4 186	72 210	4 155	74 114	3 013	48 846
paprika, ne lusky	380	14 812	423	16 059	361	15 567	254	11 513
paprika sladká	848	22 481	1 531	40 543	1 635	45 105	904	24 165
zelenina ost.	3 076	74 819	3 014	69 918	2 449	70 641	1 769	47 721

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Vývoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	5 420	99 541	6 307	127 575	5 178	118 422	4 108	95 887
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	123	1 151	130	1 386	168	2 018	148	2 814
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	17 126	365 152	15 710	369 739	20 768	459 603	14 530	308 078
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	2 552	112 761	2 606	111 180	2 787	112 063	1 768	79 091

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Vývoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené z ČR (skup. 2005)

Druh zeleniny	2010		2011		2012		2013*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	5 351	128 116	6 305	163 489	6 105	158 286	4 246	106 869
Z toho:								
zelenina homogeniz.	249	9 844	240	10 056	200	9 496	199	10 152
zelí kysané	1 257	18 366	1 042	18 053	1 171	16 334	839	11 363
hrách	487	10 805	860	17 400	988	18 748	544	10 683
fazole vyloupané	507	17 366	930	21 878	1 121	23 732	681	15 874
fazole ostatní	153	3 176	106	3 166	196	3 646	106	2 516
kukuřice cukrová	274	8 470	276	8 978	256	7 691	157	4 971
zeleninové směsi	1 411	35 028	2 084	51 662	804	38 758	623	20 019
ostatní zelenina	981	21 700	654	27 047	1 125	31 085	739	20 272

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2013

Příloha č. 2 – Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2009			2010			2011			2012			2012/11 v %
	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	
Brokolice	15 000	486	7,29	20 000	352	7,04	20 000	550	11,00	30 000	450	13,50	+23
Celer	8 243	8 747	72,10	11 300	5 586	63,12	8 600	9 288	79,88	8 000	6 775	54,20	-32
Cibule	4 378	47 110	206,25	7 400	39 571	292,82	5 600	53 568	299,98	6 000	39 962	239,77	-20
Česnek	58 233	428	24,95	95 000	429	40,75	140 000	1 035	144,90	160 000	984	157,44	+9
Fazolové lusky	20 000	391	7,82	25 000	696	17,4	22 000	574	12,63	22 000	680	14,96	+18
Hrách na lusky	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35 000	1 041	36,4	-
Hrách na prům. zprac.	7 000	3 636	25,45	7 300	3 774	27,55	7 600	4 588	49,39	8 000	2 548	20,4	-59
Chřest	75 000	768	57,57	75 000	756	56,70	75 000	812	60,90	75 000	812	60,90	0
Kapusta hlávková	5 946	3 851	22,90	7 900	2 832	22,37	7 500	3 105	23,29	8 000	2 808	22,46	-4
Kedlubny	22 332	7 031	157,02	22 330	5 580	124,60	14 700	5 952	87,49	18 000	4 410	79,38	-9
Kukuřice cukrová	10 000	4 267	42,67	10 000	1 824	18,24	10 000	4 116	41,16	15 000	5 456	81,84	+99
Květák	10 891	4 042	44,02	14 000	4 045	56,63	12 000	4 498	53,98	12 000	4 004	48,05	-11
Mrkev	4 601	26 316	121,08	6 500	18 630	121,10	6 500	24 355	158,31	8 000	20 786	166,29	+5
Okurky nakládačky	14 166	5 627	79,71	15 000	10 656	159,84	13 000	12 915	167,89	14 000	11 046	154,64	-8
Okurky salátové – polní	17 834	2 895	51,63	19 400	2 832	54,94	6 000	4 949	29,69	12 000	1 944	23,33	-21
Paprika zeleninová – polní	14 106	11 661	164,49	15 700	7 619	119,62	14 500	10 614	153,90	23 000	9 320	214,36	+39
Pastinák	10 000	1 020	10,20	14 300	1 100	15,73	13 000	1 040	13,52	13 000	306	3,98	-71
Petržel	15 526	3 902	60,57	19 400	3 123	60,59	18 000	5 328	95,90	14 000	3 774	52,84	+45
Pór	12 000	877	10,53	13 800	422	5,82	12 000	345	4,14	12 000	161	1,93	-53
Rajčata – polní	17 743	20 420	362,32	20 900	12 448	260,16	9 000	15 796	142,16	16 000	20 869	333,90	+135
Ředkvička	28 877	6 542	188,90	28 900	5 399	156,03	30 000	6 500	195,00	30 000	5 500	165,00	-15
Řepa salátová	8 000	3 116	24,93	7 000	828	5,80	5 500	2 376	13,07	7 500	4 864	36,48	+179

Druh zeleniny	2009				2010				2011				2012			2012/11 v %
	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	
Saláty (i barevné)	2 1 474	11 934	256,27	2 1 500	7 563	162,60	1 1 000	12 880	141,68	13 000	12 220	158,86	13 000	12 220	158,86	+12
Špenát na prům.zprac.	2 462	3 426	8,43	2 400	2 371	5,69	2 500	5 415	13,54	3 000	6 640	19,92	3 000	6 640	19,92	+47
Špenát listový	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	160	4,00	25 000	160	4,00	-
Zelí hlávkové	3 842	49 721	191,03	5 600	40 926	205,06	4 000	60 874	243,50	6 000	51 750	310,50	6 000	51 750	310,50	+27
Zelí pekingské	10 000	3 190	31,90	10 300	2 678	27,58	6 000	2 460	14,76	15 000	2 440	36,60	15 000	2 440	36,60	+148
Zelenina ostatní	nesled.	4 286	nesled.	nesled.	2 546	nesled.	nesled.	3 553	17,77	nesled.	6 555	39,33	nesled.	6 555	39,33	-
CELKEM	-	235 690	2 230,03	-	180 279	2 087,78	-	257 486	2 269,43	-	228 265	2 551,28	-	228 265	2 551,28	+12

Pramen: ZÚČM na základě vlastního šetření a propočtů

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
internet: www.eagri.cz
e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-130-4